

succulenta

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDS-BELGISCHE VERENIGING
VAN LIEFHEBBERS VAN CACTUSSEN EN ANDERE VETPLANTEN

Caralluma cicatricosa (FN 130)

Foto: F. Noltee

ISSN 0039-4467

67ste JAARGANG
No. 3
MAART 1988

Phyllo-sofie

P. VAN VEEN

Eén van de belangrijkste organen van een vereniging is meestal het tijdschrift, dat men op gezette tijden aan de leden toezendt. Bij ons is dit visitekaartje het maandelijks (11x per jaar) verschijnende periodiek "Succulenta". De drukker ziet kans, uiteraard in samenwerking met de redactie, ons iedere maand omstreeks de 15e dit blad te doen toekomen, hetgeen op zichzelf al een niet geringe prestatie is. Dit is echter een zijdelingse opmerking, want van wezenlijk meer belang is natuurlijk de inhoud van ons maandblad. Deze is natuurlijk afhankelijk van een aantal factoren, waarover ik in deze bijdrage gaarne met u van gedachten wil wisselen.

Voorop stel ik hierbij, dat het onmogelijk is om ieder lid tevreden te stellen. De liefhebber van vetplanten heeft weinig interesse voor de verhalen over cactussen en omgekeerd. Binnen de kring van cactusvrienden bestaat weer verschil tussen de liefhebbers van Noto's, Gymno's, Mammillaria's en ga zo maar door. Daarnaast zijn er vele onderwerpen van algemene strekking, waarover iedere informatie welkom is. Er zijn speciale thema's, die de lezers boeien of ze voor een gedeelte interesseren, zoals het zaaien, enten en vermeerderen of de ongediertebestrijding. Anderen hebben meer belangstelling voor de kassenbouw, de lichtomstandigheden, de temperatuur en vochtigheid en zo kunt u, geachte lezer, nog wel een aantal onderwerpen invullen, die voor een publikatie in aanmerking komen en waarvan een grotere of kleinere ledengroep profijt zou kunnen hebben. Taak van de redactie is het hierbij naar mijn mening, een gevariëerd aantal artikelen in ons maandblad op te nemen, dat tegemoetkomt aan of inspeelt op de interessesfeer van de lezers. Ongelofelijk moeilijk is dat, daar het niet op de weg van een redacteur ligt om dergelijke artikelen zelf te schrijven, doch om deze uit diverse bronnen te verzamelen en voor publikatie geschikt te maken. Eén ding dient hierbij bovendien vooropgesteld te worden en dat wordt helaas te vaak vergeten. Het is een punt van praktische aard en van levensbelang voor de betreffende vereniging, namelijk dat de inhoud van het tijdschrift de meerderheid van de leden aanspreekt. De redactie heeft derhalve tot taak om met behulp van de beschikbare middelen te voldoen aan de wens van de leden om zoveel mogelijk variatie in het tijdschrift aan te brengen. Want men moet hierbij uiteraard nooit uit het oog verliezen, dat het voortbestaan van een periodiek steeds afhankelijk is van de medewerking van de leden. Deze waarborgen immers door hun contributiebijdrage het voortbestaan van het orgaan, in dit geval "Succulenta". Wordt dit tijdschrift om enige reden onleesbaar of oninteressant, dan is het onvermijdelijke gevolg, dat binnen één of twee jaar een aantal leden als zodanig bedankt, daar men in ons tijdschrift geen weerslag vindt van de verwachtingen, die min of meer onbewust gekoppeld werden aan het lidmaatschap van Succulenta. Wij zijn geen wetenschappers, krachtens definitie zijn wij liefhebbers en daarmee dient zelfs bij de samenstelling van de inhoud van ons tijdschrift rekening te worden gehouden. Echter is hierbij onmisbaar, dat de redactie de beschikking heeft over voldoende bijdragen van de leden zelf, die daarbij op soms ondergeschikte en zeer kleine punten hun visie leveren, doch die hierbij tevens tonen, te willen medewerken aan de instandhouding van ons maandblad.

De redactie dankt de heer Van Veen van harte voor zijn lovende woorden en sluit zich gaarne aan bij zijn oproep kopij voor ons aller tijdschrift in te zenden.

Caralluma cicatricosa (Defl.) N.E.Br.

FRANS NOLTEE

Sinds begin 1985 ben ik zo gelukkig geweest driemaal een bezoek aan Noord-Jemen (officieel: de Arabische Republiek Jemen) te kunnen brengen. Omdat dit een hoogst boeiend land is was de verleiding erg groot een reisverhaal op papier te zetten. Om een aantal redenen heb ik echter besloten mij (voorlopig?) te beperken tot het bespreken van een aantal in Noord-Jemen voorkomende plantensoorten.

Omdat het land zo veel verschillende soorten succulenten herbergt was het niet eenvoudig een keus te maken. Tevens bleken veel van de gevonden soorten zeer variabel te zijn, in ieder geval veel variabeler dan uit de literatuur bekend was. Geruime tijd wist ik daardoor in een aantal gevallen niet goed wat ik voor me had. Vervolgens drong de wens zich aan me op eerst al het verzamelde materiaal in bloei gehad te hebben teneinde de lezer een zo compleet mogelijk beeld te kunnen voorschotelen. Deze overwegingen golden met name voor de Asclepiadaceae, een plantengroep die in Jemen rijk vertegenwoordigd is en waarin ik zeer geïnteresseerd ben. Door dit alles heeft het geruime tijd geduurd voordat ik er toe kon komen iets over de Jemenitische succulenten op papier te zetten.

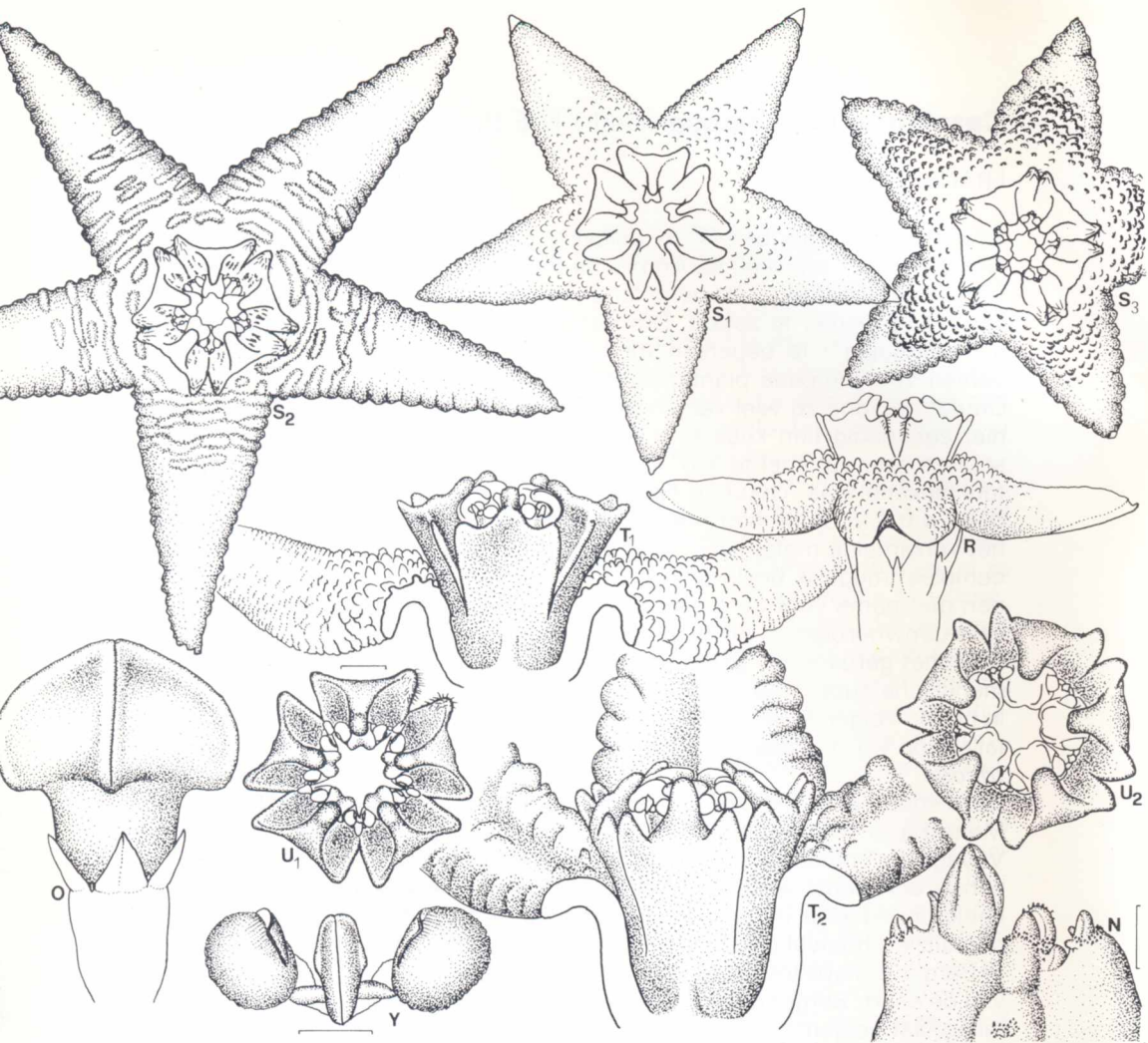
In het nu volgende wil ik een soort aan u voorstellen die, zij het in kleine aantallen, op vrij veel plaatsen in Noord-Jemen te vinden is, nl. *Caralluma cicatricosa*.

Deze soort werd in 1887 gevonden door de Franse botanicus Deflers nabij Menakha in Noord-Jemen en twee jaar later door hem beschreven in zijn Voyage au Yemen. In deze publicatie is tevens een afbeelding te vinden, die echter een nogal vertekend beeld van de werkelijkheid geeft. Wat bijvoorbeeld onmiddellijk in het oog springt is het feit dat de stengel er cilindervormig uitziet, hoewel die in de beschrijving duidelijk als vierkant vermeld staat. In Berger's Stapelieen und Kleinien (1910) staat een veel betere afbeelding van de soort. Berger geeft ook een uitgebreide beschrijving, die ik hier in vertaling laat volgen:

"Onregelmatig vertakt, tot 60 cm hoog struikje, meermaals vertakt (in tweeën en drieën), met talrijke rechtopstaande vierkante, bij het ouder worden afgeronde, stengels, de zijanten van meet af aan slechts weinig verdiept, 10-20 mm breed, bedekt met een grijze waslaag, aan de kanten golvend, met kleine tanden, bijna wrattig, de tanden rechtop afstaand met een groot rond, vlak litteken (van de afgevallen bloemstelen).

Bloemen rechtopstaand, afzonderlijk, aan de top of in de bovenste oksels; bloemsteel 3-4 mm lang, stevig, kaal. Kelkbladen lancetvormig, spits, 2,5-3 mm lang, korter dan de bloembuis. Bloemkroon met een korte, 4 mm lange en 5 mm brede klokvormige buis; haaks daarop een verbrede zoom met driehoekig eivormige, min of meer rechtopstaande slippen, ca. 18-19 mm breed; de buis is van buiten groenachtig, de slippen geelachtig, met teruggeslagen randen, kaal; de slippen zijn van binnen roodbruin, wrattig, aan de basis lichter met geel gekleurde, in 2-4 concentrische cirkels gerangschikte uitgroeisels; deze zijn kamvormig, van boven afgerond, staan als lamellen omhoog en vormen een min of meer duidelijke ring om de zoom van de buis.

De corona is gesteeld, iets boven de kroonbuis uitstekend, geel; de buitenste corona is vergroeid, de slippen zijn tot op de helft gespleten en hebben twee spitse, iets divergerende punten; de segmenten van de binnenste

Detailtekeningen van de bloem van *Caralluma cicatricosa*.

N top van stengel (schaal is 1 mm); O knop; R zij aanzicht van corolla; S bovenaanzicht van corolla (alle getekend op dezelfde schaal als aangegeven bij S2 = 2 mm, geldt ook voor O en R; T zij aanzicht van corolla (schaal 1 mm, net als voor U); U bovenaanzicht van geslachtszuil; Y pollinarium (schaal 1/4 mm).

Al het materiaal is afkomstig uit Noord-Yemen. N, O en S3 getekend naar Noltee 844; R, S1, T1, U1 en Y naar Noltee 093. S2 naar Noltee 1526. T1 en U2 naar Frank 15 (ZSS), zonder vindplaatsgegevens.

Tekeningen: P. Bruyns

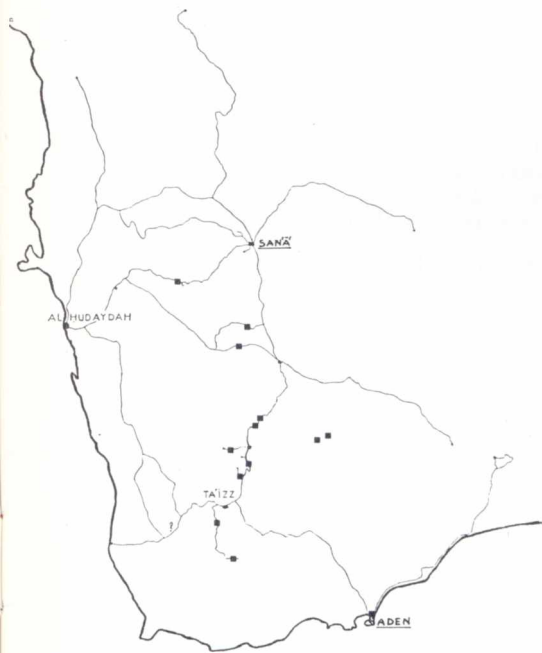
corona zijn aan de rugzijde met de buitenste vergroeid, vanuit een breed driehoekige basis smal uitlopend, aan de top stomp, liggend op de antheren en korter dan deze. De antheren zijn van boven hartvormig uitgerand.

De vruchten staan op vrij korte stelen, zijn 6-10,5 cm lang, op doorsnee driehoekig en ca. 15 mm op het breedste punt, bruin."

Deze beschrijving geeft, afgezien van de volgende opmerkingen, een uitstekend beeld van de onderhavige soort. Over de kleur van de stengel kan opgemerkt worden dat deze bij oudere planten, althans in de natuur, enigszins roze-bruin is. Voorts laat een blik op de afgebeelde tekeningen zien dat de genoemde uitsteeksels op de bloemkroon niet altijd zo mooi in cirkels zijn gerangschikt als Berger in zijn beschrijving doet voorkomen. Eigenaardig genoeg zegt hij in de aantekeningen bij de beschrijving daarover zelf al het vol-

Caralluma cicatricosa FN 844

Verspreiding van *C. cicatricosa* in Jemen voorzover mij thans bekend.
Schaal 1:5.700.000 (1 cm is 57 km)

Foto's van de schrijver

Jonge (boven) en oude plant op
Habitat 1985/5.

gende: "De ring om de zoom van de bloembuis... onderscheidt deze soort sterk van alle andere. De ring is echter niet bij alle exemplaren zo sterk ontwikkeld; bij sommige is hij slechts door enkele wratten of lamellen aan de rand van de buis aangeduid". Uit de tekeningen blijkt verder dat er wat meer variatie in de bloemgrootte bestaat dan Berger aangeeft.

Tenslotte kan vermeld worden dat de slippen van de buitenste bijkroon vaak behaard zijn (een kenmerk dat overigens wel in de originele diagnose van Deflers genoemd wordt).

Wanneer we nu White en Sloane's grote werk *The Stapelieae* opslaan dan vallen enkele dingen op. Zo geven zij twee afbeeldingen: de tekening die bij Deflers' nieuwbeschrijving behoort en een tekening uit 1838, die de originele beschrijving van *Desmidorchis forskalii* Decaisne vergezelde. Van deze "soort" is later gebleken dat die was samengesteld uit elementen van twee soorten, n.l. *C. cicatricosa* en *Desmidorchis (Caralluma) quadrangula*. Van laatstgenoemde tekening vonden White en Sloane blijkbaar dat die *C. cicatricosa* voorstelde. Wat mij betreft is dat echter op zijn minst twijfelachtig. De beschrijving die zij geven is een vertaling van de originele. Waarschijnlijk doordat zij de soort niet kenden en evenmin goede afbeeldingen bezaten, hebben zij bij de vertaling uit het Latijn een fout gemaakt die hun beschrijving op één punt onduidelijk en zelfs verwarrend maakt. In de originele beschrijving is sprake van een "bekervormige corona", hetgeen door White en Sloane is geïnterpreteerd als "buidelvormige buitenste bijkroonlippen".

Zoals gezegd komt deze soort op vrij veel plaatsen in Noord-Jemen voor. Het nu volgende lijstje geeft een overzicht van de plaatsen waar ik deze soort gevonden heb, de hoogteligging daarvan en mijn verzamelnummers voor deze soort.

Habitat 1985/5: tussen Sumarah en Ibb. Hoogte 2200 m. Nummers 025, 036 en 046.

Hab. '85/7: tussen Sumarah en Ibb. H. 1700 m. Nrs. 093 en 844.

Hab. '85/9: tussen Sumarah en Ibb, vlak ten Z. van de afslag richting Zulmah. H. 1500 m (geschat). Nr. 130.

Hab. '86/10: ca. 20 km ten westen van Ma'abar op de weg naar Bajil. H. 2250 m. Nrs. 752 en 756.

Hab. '86/15: Hammam Ali. H. 1600 m. Nr. 807.

Hab. '86/21: 20 km ten westen van Ibb op de weg naar Al 'Udayn. H. 1500 m.

Hab. '86/33: 30 km ten zuiden van Ta'izz op de weg naar At Turbah. H. 1050 m. Nr. 1056.

Hab. '86/77: 5 km ten westen van Al Magribah. H. 1450 m. Nr. 1526.

Hab. '87/10: Damt. H. 2050 m. Nr. 1668.

Hab. '87/11: 2 km na de wegsplitsing van Damt richting Nadirah. H. 2000 m.

Hab. '87/13: 13 km na de wegsplitsing van Damt richting Nadirah. H. 2000 m.

Hab. '87/16: 21 km na de wegsplitsing van Damt richting Nadirah. H. 2150 m. Nrs. 698, 1703 en 1715.

Hab. '87/17: 23 km na de wegsplitsing van Damt richting Nadirah. H. 2200 m.

Hab. '87/24: 23 km ten zuiden van Ibb op de weg naar Ta'izz. H. 1900 m.

Hab. '87/26: 8 km ten zuidoosten van Dhi Sufal. H. 1800 m.

Hab. '87/28: 4 km van Al Qa'idah op de weg naar Dhi Sufal. H. 1800 m. Een vorm met grote zwarte bloemen.

Hab. '87/38: iets ten westen van At Turbah. H. 1800 m. Nr. 1984. Determinatie niet geheel zeker.

(Opmerking: in tegenstelling tot wat in de succulente wereld gebruikelijk lijkt heeft ieder verzamelnummer hier betrekking op slechts 1 exemplaar.)

Volgens deze gegevens komt *C. cicatricosa* dus voor op hoogten tussen 1050 en 2250 m, in het gebied ten zuiden van de lijn Sana'a-Al Hudeidah (zie verspreidingskaartje). De (schaarse) literatuurgegevens over de verspreiding van *C. cicatricosa* komen op één uitzondering na met dit beeld over-

een. Die uitzondering wordt gevormd door Lavranos' vermelding van het voorkomen bij Al Barh (hoogte ca. 500 m). Wellicht is hier een vergissing in het spel.

Uit de literatuur is bekend dat de soort ook voorkomt nabij Aden in Zuid-Jemen. Hemelsbreed is dit overigens maar ruim 100 km verwijderd van mijn meest zuidelijke vindplaatsen.

Voor zover ik mij kan herinneren en uit mijn aantekeningen reconstrueren groeit deze soort meestal in tamelijk open vegetaties op leemachtige grond. Mede als gevolg van het tamelijk grote verspreidingsgebied en de aanzienlijke variatie in hoogteligging van de standplaatsen zijn de planten onder nogal verschillende groeiomstandigheden aan te treffen. Met een mooie term heet het dan dat de soort een brede oecologische amplitude heeft. Omdat ik weet dat veel liefhebbers zeer geïnteresseerd zijn in gegevens over de natuurlijke omstandigheden waaronder hun planten groeien wil ik daar op deze plaats wat dieper op ingaan.

In 1984 verscheen een zeer lezenswaardig boek over de vegetatie van Noord-Jemen (zie literatuurlijst). Daarin wordt het land in 6 grote natuurlijke regio's verdeeld. Op basis van hun veldervaringen in de jaren 1979 tot 1983 geven de schrijvers de volgende klimaatgegevens voor de 3 regio's waarin *C. cicatricosa* voorkomt:

Natuurlijke regio	Bergtihama	Laag bergland	Middengebergte
Hoogte tot	1000 m	1600 m	2200 m
Gemiddelde jaarlijkse regenval tot	400 mm	600 mm	800 mm
Gem. jaartemperatuur	ca. 30°C	ca. 25°C	ca. 20°C
Luchtvochtigheid	hoog	matig	hoog

Gezien het bovenstaande heeft de soort blijkbaar een vrij groot aanpassingsvermogen. Waarschijnlijk is dit er de oorzaak van dat de planten in cultuur wat minder moeilijk in leven te houden zijn dan sommige andere Stapelieae uit Noord-Jemen. Desondanks zijn het bepaald geen beginnersplanten; het is sterk aan te raden ze te enten. Het zou zeker interessant zijn te onderzoeken of het bij deze soort om verschillende ecotypen gaat, waarbij cultuurproeven goede aanwijzingen zouden kunnen geven.

Zonder bloem is *C. cicatricosa* vaak niet of nauwelijks te onderscheiden van *Desmidorchis* (*Caralluma*) *quadrangula*, hetgeen zoals vermeld al in de vorige eeuw aanleiding heeft gegeven tot misverstanden. Aan laatstgenoemde soort hoop ik een volgend artikel te wijden.

Dankbetuiging

Mijn grote dank gaat uit naar Peter Bruyns, Kaapstad, voor het vervaardigen van bijgaande zeer fraaie en gedetailleerde tekeningen, zonder welke dit artikel aanzienlijk aan waarde zou hebben ingeboet. Eveneens dank aan de directie van de Städtische Sukkulentensammlung Zürich voor het beschikbaar stellen van herbariummateriaal.

Literatuur

- A. Al-Hubaishi en K. Mueller-Hohenstein, An introduction to the vegetation of Yemen. Eschborn 1984.
- A. Berger, Stapelieen und Kleinien p. 108-112. Stuttgart 1910.
- A. Deflers, Voyage au Yemen p. 170. Parijs 1889.
- O. Schwartz, Flora des tropischen Arabien, Mitt. Inst. Bot. Hamburg 10: 194 (1939).
- A. White en B.L. Sloane, The Stapelieae ed 2(1) p. 248-249. Pasadena 1937.

Crassula 'Springtime'

W.J.M. STERK

Er zijn in de loop der jaren nogal wat *Crassula*-hybriden in omloop gebracht. De meest succesvolle is zeker 'Morgan's Beauty'. Ook de in het Succulentarium in Wageningen verkregen 'Klein Duimpje' wordt nog algemeen gekweekt. De in diezelfde tijd verkregen *picturata*-hybriden zijn weer vrijwel verdwenen. Ze zijn niet echt winterhard, zoals de verwachting was. Ook voor kamercultuur bleken ze minder geschikt door hun soms onaangename geur.

Bij de bovengenoemde hybride is dat wel het geval. Ik weet niet wie deze kruising tot stand bracht; evenmin is het me tot nu toe bekend wat precies de ouders geweest zijn. Een daarvan is waarschijnlijk *Crassula rupestris* geweest, omdat de bloemen daarvan bijna hetzelfde zijn. De blaadjes zijn heel anders van vorm en kleur. Bij de hybride zijn ze groter en donkerder van kleur en blijven ook op minder lichte plaatsen dicht bij elkaar. Deze blaadjes zijn 4 cm lang, 2 cm breed en 0,8 cm dik. Het hele plantje is met bloem en al niet meer dan 10 cm hoog. Bij mij bloeit het in januari, dus in een tijd dat er niet zoveel succulenten in bloei staan. De bloei duurt enkele weken.

Een aanwinst voor de liefhebbers. Het in het groot kweken van dergelijke plantjes lijkt me weinig lonend, zeker als ze op naam moeten worden verkocht.

Ik kocht dit plantje op een beurs. We moeten deze succulentenbeurzen dan ook in ere houden, niet in 't minst om dergelijke juweeltjes te verspreiden.

Wevestraat 89, 5708 AE Helmond

Thelocephala napina (Phil.) Y. Ito 1957
(*Neochilenia napina* (Phil.) Backbg.)

S. KOUIJ

De Chileense cactussen staan op dit moment niet meer zo in de belangstelling. Of dat nu komt door de politieke situatie aldaar of door het feit dat de planten "ouderwets" zijn en er niet steeds nieuwe soorten worden beschreven, ik weet het niet. Feit blijft wel dat er binnen het ± 3500 km lange en ± 200 km brede grondgebied van Chili tal van planten groeien die zeer zeker interessant zijn en onze aandacht vragen.

Als een in de Chileense cactussen gespecialiseerde verzamelaar ligt het in mijn bedoeling er in de komende tijd een aantal aan u voor te stellen. Geen discussie-artikelen over juistheid van namen, synoniemen etc., doch een kleine 'bloemlezing' uit de geslachten *Neoporteria*, *Pyrrhocactus* en *Thelocephala* of, indien u dit juist acht voor de twee laatste geslachten, *Neochilenia*.

Door het merendeel van de liefhebbers wordt de naam *Thelocephala* niet gebruikt. Men blijft toch nog steeds de weg volgen van Backeberg, die alles onderbracht in zijn geslacht *Neochilenia*. Terecht of niet terecht, wie zal het zeggen. In dit artikel ga ik er niet verder op in; hiervoor verwijs ik u naar het deel over Chili in Ritters boek "Kakteen in Südamerika", waarin u de polemieken over de juistheid van de ene of de andere mening zelf kunt nalezen. In ieder geval blijft het voor de gespecialiseerde verzamelaars raadzaam Ritter "bij de hand" te houden, want zijn uitvoerige soortbeschrijvingen, neergezet vanuit een jarenlange veldervaring, wis je niet zomaar weg. Het geslacht *Thelocephala* heeft als belangrijk kenmerk de zgn. "Windverwehrungsfrucht". Vrij vertaald komt het erop neer dat de plant een vrucht

maakt die vele malen groter is dan normaal en in het onderste gedeelte hol is. De zaden zitten boven in de vrucht, verbonden door zaadstrengen. Deze strengen verdrogen en na rijping wordt de droge vrucht (voorzien van wolplukjes waardoor de wind gemakkelijker vat kan krijgen) van de plant afgeblazen. Hierdoor vallen de zaden door de opening aan de onderzijde van de vrucht stuk voor stuk naar buiten en worden zo over grotere afstanden verspreid. De vrucht bevat geen vruchtvlees.

Er zijn op dit moment een zestiental soorten beschreven. Een kenmerk van *Thelocephala* is een zeer forse wortelknol. Een Engelse cactusvriend schreef onlangs dat hij tijdens zijn reis naar Chili erin geslaagd was op de natuurlijke vindplaats enige soorten terug te vinden. Na urenlang zoeken met veel buken en strekwerk vond hij een aantal plantjes van *T. napina* en *T. glabrescens*. De plantjes hadden een bovengrondse diameter van 1,5 cm, doch waren voorzien van een wortelknol van meer dan 25 cm diameter! Naast het barre klimaat hebben de planten op hun groeiplaats het meest last van de daar rondtrekkende ezels. Deze zijn in staat geweest hele populaties te gronde te richten en samen met de mens vormen zij de grootste bedreiging. Toen de koperwinning in volle gang was werden de ezels als last- en trekdiër in de mijn gebruikt. Nu de mijnbouw in sommige gebieden beëindigd is, heeft men de dieren afgedankt en verkocht aan de plaatselijke bevolking of gewoon losgelaten. Zoals gezegd grazen deze dieren nu hele gebieden kaal op zoek naar voedsel. Door hun sterke wortel zijn de *Thelocephala*'s in staat nieuwe uitlopers te maken, maar dat gaat zeer langzaam en het gevaar van de ezels blijft sterk aanwezig.

Thelocephala vraagt een goed doorlatend grondmengsel; geen sterke bemesting en geen grondmengsel dat humus bevat of anderzins erg voedselrijk is. Voorzichtig met water en in de zomermaanden schermen, hoewel een sterkere zonnestraling niet echt slecht voor de planten is.

De planten zullen dan donkerder kleuren. Voor planten met een penwortel is er haast geen goede pot te vinden, al moet gezegd worden dat de reuze wortelknol uit de natuur hier zelden voorkomt. Enten is niet echt noodzakelijk. Strooi rond de wortelhals de bekende kleikorrels. Dit is niet alleen een decoratief gezicht maar beschermt ook de planten tegen te veel vocht rond de wortelhals.

De plant groeit klein bolvormig, is grauwgroen (bij hogere lichtintensiteit dieper gekleurd) en 3-5 cm in doorsnede; lange penwortel, met een vernauwing aan de wortelhals; \pm 14 ribben welke duidelijk in tuberkels zijn opgelost; areolen met weinig vilt of meestal kaal; 3-9 randdoorns, zwart, max. 3 mm, meestal plat tegen het lichaam aanliggend, zelden afstaand, max. 1 middendoorn; bleekgele bloemen, tot 4 cm in doorsnede; enigszins wollige vrucht. Vindplaats: nabij Huasco, Chili.

Backeberg geeft nog een var. *spiniosior* aan. Deze variëteit, die door Ritter niet wordt erkend wijkt qua bedoorning en groei af en heeft roze bloemen. De bedoorning is forser en er is een duidelijke rechte middendoorn.

Een andere visie op de *Mammillaria*-serie *Ancistracanthae*

J.J. DE MORREE

Veel succulentenverzamelaars bezitten wel een aantal grootbloemige *Mammillaria*'s uit de serie *Ancistracanthae* (haakdoornigen). De vele publicaties van de heer Neutelings in de afgelopen jaargangen van *Succulenta* zijn een goede hulp voor degenen die zich in deze mooie groep planten willen verdiepen. De duidelijke kleurenfoto's maken de herkenbaarheid van de diverse vormen ook eenvoudiger. Veel handboeken hebben slecht fotomateriaal, wat de determinatie bemoeilijkt. De indeling van de haakdoornigen is (nog) een voortdurend punt van discussie. Hunt heeft in 1981 in een artikel in het Engelse tijdschrift een groot aantal planten met gehaakte doorns in de serie *Ancistracanthae* ondergebracht. Deze serie was eind vorige eeuw door Schumann in het leven geroepen. Hunt weet met een aantal soorten zelf ook niet goed raad maar ziet geen andere voor de hand liggende oplossing. Een aantal soorten zijn waarschijnlijk slechts variëteiten. De heer Neutelings heeft in zijn artikelen duidelijk laten blijken voorstander te zijn van het terugbrengen van een groot aantal *Ancistracanthae*-soorten tot de status van variëteit of zelfs tot forma (vorm). In een artikel in *Succulenta* vol 62 (3) 1983 wordt b.v. *M. swinglei* teruggebracht tot *M. microcarpa* var. *sheldonii* forma *swinglei*. Deze ingrepen hebben de structuur in de serie aanzienlijk verhelderd. Alleen al de groep rond *M. dioica* maakt de verwantschap onderling zichtbaar.

Als resultaat van zijn observaties en studie komt de heer Neutelings in het januarinumnummer van *Succulenta* 1986 tot een afsplitsing van een groot aantal soorten van de *Ancistracanthae*. Hij creëert voor deze planten een nieuwe serie: de serie *Megastigmatae* Neutelings. Hierin worden geplaatst: *M. milleri*, *M. dioica*, *M. mazatlanensis*, *M. boolii*, *M. thornberi*, *M. goodridgei*, *M. fraileana*, *M. albicans*, *M. schumannii* en *M. insularis*, alsmede hun variëteiten (*Succulenta* vol.65 (1 en 5) 1986).

De oude serie *Ancistracanthae* van Schumann en Hunt heeft dan nog slechts de hoede over de volgende soorten (*Succulenta* vol.65 (3 en 12) 1986 en vol. 66 (1) 1987): *M. barbata*, *M. wrightii*, *M. wilcoxii*, *M. viridiflora*, *M. tetrancistra*, *M. guelzowiana*, *M. zephyranthoides* en *M. heidiaea*.

De reden om de eerstgenoemde soorten onder te brengen in een nieuwe serie is het bezit van grote stempels en lange stempellobben. De diagnose voor de serie *Megastigmatae* Neutelings luidt:

Plantae, flores maiores, stilus cum 4-9-12 stigmatibus radiantis et plus minusve linearis, stigmata 3-8 mm longa.

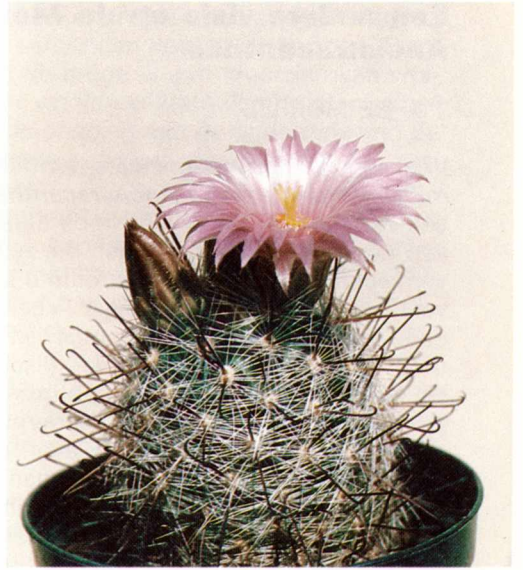
De heer Neutelings constateert dat het indelen van soorten alleen op grond van hun bedooring volgens de huidige inzichten minder gewenst is. Hij kiest voor een bloemenmerk namelijk de opvallende stempellobben.

Bij de bespreking van het *Megastigmatae*-artikel in de *Mammillaria* Werkgroep Noord en in de *Mammillaria* werkgroep van *Succulenta* zijn de nodige kritische kanttekeningen geplaatst bij deze nieuwe indeling. De heer Koningsveld heeft in de Succulentawerkgroep een lezing gehouden als inleiding op de discussie. Bij het schrijven van dit artikel zijn een aantal van de opmerkingen en reacties verwerkt.

De variabiliteit van 3 tot 8 mm voor de lengte van de stempellobben bij de soorten van de *Megastigmatae* lijkt me ook alle stempellobben van de

Escobaria vivipara

Mammillaria wrightii var.
wilcoxii (Syn. *M. meridiorosei*)

resterende Ancistracanthae-soorten te kunnen omvatten. Het gegeven "flores maiores" gaat nog eerder op voor soorten als *M. wilcoxii*, *M. tetrancistra* en *M. guelzowiana*. Dan zou slechts de term "min of meer lijnvormige stempellobben" een aardig eensluidend kenmerk voor de Megastigmatae kunnen zijn. Wat dienen we echter te denken van de variabiliteit in de term "min of meer" in dit verband?

Waar het mij eigenlijk om gaat is dat de naam Ancistracanthae wordt gereserveerd voor een kleine groep achterblijvers waarin de oude *Krainzia*, *Phellosperma* en een *Dolichothele* een plaats hebben naast het *M. barbata/viridiflora/wrightii/wilcoxii*-complex (verder M.B/V/W/W-complex te noemen). Dit wordt ook al vermeld door de Mamm. Werkgroep Noord in het meinumner van Succulenta 1986. De grote groep verliest een toch zeer duidelijk eveneens gemeenschappelijk kenmerk van haakdoornigheid terwille van wat langere stempellobben.

Als er toch moet worden ombenoemd - waar ik het nut zeker van inzie - lijkt het meer voor de hand te liggen om de grote groep met dioica's, milleri's etc. de seriebenaming Ancistracanthae te laten behouden en de lastiger te plaatsen restgroep een herziening te laten ondergaan. Er is door Kuhn en Hofmann in 1979 in het Oostduitse tijdschrift al eens een poging ondernomen door het beschrijven van een serie *Zephyranthoides* Kuhn & Hofmann. Dit is o.a. door Hunt niet overgenomen in zijn systematische indeling van 1981. Het argument van de heer Neutelings om de naam Ancistracanthae te handhaven als lof voor het werk dat Schumann in een grijs verleden voor onze liefhebberij heeft gedaan, lijkt me niet doorslaggevend voor het handhaven van een serienaam. De cactussystematiek is te lang onderhevig geweest aan sentimentele overwegingen en persoonlijke belangen.

Mijns inziens is het beter om de soorten van het M.B/V/W/W-complex, *M. tetrancistra*, *M. guelzowiana* en *M. zephyranthoides* een andere serienaam te geven. Ik kan daarbij wel pleiten voor een terugbrengen van de

"Succulenta" is het verenigingsorgaan van de Nederlands-Belgische vereniging van cactussen en andere vetplanten "Succulenta".

BESTUUR

Voorzitter: H. Masman, Zunaweg 10, 7466 PR Zuna. Tel.: 05480-13466.

Vice-voorzitter: M. de Bekker, Kraayeven 1, 5386 LH Geffen. Tel.: 04102-1964.

Secretaris: P. Melis, Korenbloemstraat 13, 5409 AX Odiliapeel. Tel.: 04132-72911.

Penningmeester: J. Vrenken, Elandstraat 1, 5408 XC Volkel. Tel.: 04132-72917. Giro-rek.: 680596 t.n.v. Succulenta te Volkel, resp. bankrek. 55.32.38.981 bij Algemene Bank Nederland t.n.v. Succulenta te Volkel.

Voor België: rek.nr. 000-11.41.809-22 van de Belgische postgirodienst t.n.v. Succulenta te Volkel.

Alg. Bestuurslid: Mevr. B. Stortenbeek, Beatrixlaan 1a, 6721 EH Bennekom. Tel.: 08389-17088.

Alg. Bestuurslid: W. Alsemgeest, Stadhouderslaan 3, 3417 TT Montfoort. Tel.: 03484-1083.

Alg. Bestuurslid: M.J. van Eijdsen, Postbus 584, 7900 AN Hoogeveen.

LEDENADMINISTRATIE

Administrateur: M.J. van Eijdsen, Postbus 584, 7900 AN Hoogeveen. Inlichtingen over en aanmelding van lidmaatschap uitsluitend schriftelijk. Het lidmaatschap kost voor leden in Nederland f 35,-, voor leden in België Bfrs. 625 en voor elders wonende leden f 50,-. Inschrijfgeld voor nieuwe leden f 7,50/Bfrs. 135.

LOSSE NUMMERS

Prijs f 5,-. Aan te vragen voor het lopende jaar bij de ledenadministratie, overige jaren bij de secretaris.

MAANDBLAD

Hoofredacteur: C.A.L. Bercht, Mauritschhof 124, 3481 VN Harmelen. Tel.: 03483-2300.

1e Redacteur: Th.M.W. Neutelings, Galmeidijk 49, 4706 KL Roosendaal. Tel.: 01650-36081.

Foto - redacteur: F.K.A. Noltee, Rotterdamseweg 88, 3332 AK Zwijndrecht. Tel.: 078-124200.

Rubriekmedewerkers: H. en R. van Donkelaar, A. Pullen, H. Ruinaard, A. v. Uijen en B. Zonneveld.

Verenigingsnieuws: P. Melis. Sluitingsdatum 15e van de maand vóór verschijnen.

Vraag en Aanbod en Advertenties: M. de Bekker, Kraayeven 1, 5386 LH Geffen. Tel.: 04102-1964. Sluitingsdatum: 15e van de maand vóór verschijnen.

ADVERTENTIETARIEVEN:

1/16 pag. f 30,-; 1/8 pag. f 55,-; 1/4 pag. f 85,-; 1/2 pag. f 140,-; 1 pag. f 240,-.

Kortingen op aanvraag.

ANDERE BELANGRIJKE ADRESSEN

Buiningfonds: Voor informatie over en verkoop van het Discoboek en "Wat Betekent die Naam". M. Jamin, Jan Oomsstraat 6, 5324 BB Ammerzoden. Tel. 04199-3856.

Het boek Discocactus door A.F.H. Buining. Omvat 224 pag., 60 kleurenfoto's en 84 z/w foto's. Nog slechts voorradig in Engels en Duits. Prijs op aanvraag.

Het boek "Wat Betekent die Naam". Verklarend woordenboek van nagenoeg alle voorkomende Latijnse cactus- en vetplantennamen. Prijs f 12,50 + f 3,- verzendkosten per stuk.

Bestellen door overschrijven van het juiste bedrag op girorek. 2845908 t.n.v. Succulenta Buiningfonds te Ammerzoden onder vermelding van het gewenste artikel.

Clichéfond: J.A. Schraets, Tegelseweg 131, 5912 BD Venlo.

Diatheek: P. Deckers, Hertogstraat 39, 6441 HA Brunssum. Tel.: 045-272461.

Ruilen zonder Huilen: Mevr. E. van Die-van Wijnen, Molenweg 56, 6741 KM Lunteren. Tel.: 08388-3579.

Bibliotheek: J. Magnin, Oeiveaarstraat 13, 3291 XK Strijen. Katalogus à f 1,50 te bestellen op girorek. 13.45.616 t.n.v. J. Magnin.

DER KAKTEENLADEN

Verzendhandel

hobbybenodigdheden
boeken

WIJ BIEDEN AAN:

- een grote sortering hulpmiddelen voor de succulentverzorging;
- veel boeken over cactussen en andere vetplanten;
- zeer interessante antiquarische boeken en tijdschriften over cactussen en andere succulenten.

Vraag naar onze
gratis katalogus

Jörg Köpper

Lockfinke 7

D-5600 Wuppertal 1

W-Duitsland

VERKOOP VERENIGINGSARTIKELEN

1. Handleiding voor het verzorgen en kweken van cactussen en andere succulenten, 3e druk 1986. Prijs f 6,- per stuk.
2. Bewaarbanden voor het tijdschrift. Een jaargang per band. Prijs f 16,- per stuk incl. portokosten.
3. Verenigingsspelden in broche-vorm of als steekspeld. Prijs f 4,- per stuk.
4. Ansichtkaarten met afbeeldingen van Succulenten. Prijs per set van 10 kaarten f 2,50.
5. Propaganda-folders.

Bij afname van grotere hoeveelheden gelden kortingen.

Informatie en bestellen bij: Mevr. B. Stortenbeek, Beatrixlaan 1a, 6721 EH Bennekom. Tel.: 08389-17088 of door overschrijven van het juiste bedrag op girorek. 3742400 t.n.v. Succulenta afd. verkoop te Bennekom onder vermelding van het gewenste artikel.

EVENEMENTENKALENDER

- 16 en 17 april : Open dag bij Walter Dams, Atheneumstr. 28, Leopoldsburg België, tel.: 011-345349
- 30 april-1 mei : Opendeur dagen bij Roger Adriaens, Kraaistraat 44, Rummen (B).
- 7 mei : Cactus en Vetplantenbeurs afd. Fryslan. Info in het januarinummer.
- 12 mei : Tentoonstelling en ruilbeurs afd. Achterhoek. Info in het februarinummer.
- 14 mei : Nationale Beurs Van Natuurliefebbers afd. Utrecht. Info in het januarinummer.
- 28 mei : Algemene Ledenvergadering. Info in het januarinummer.
- 28 mei : Goudse Cactusbeurs. Info in dit nummer.
- 4 juni : Ruilbeurs afd. Tilburg.
Plaats: Café-Rest. Boerke Mutsaerts, Vijverlaan 2, Tilburg.
- 5 juni : Open dag bij F. Süplie, Weg langs het kerkhof 1, Roermond, tel.: 04750-19389.
- 18 juni : Plantenbeurs afd. Dordrecht.
Plaats: De Rank, Dubbelstynlaan 70, Dordrecht. Info tel.: 078-311191
- 18 t/m 23 juli : Aloë 88. Info in het aprilnummer 1987 en bij C. Boele, tel. 05920-40359.
- 27 augustus : Ruilbeurs van het "Oosten" in de "Hanzenhof" te Zutphen.
- 3 september : Internationale Cactus- en Succulentenbeurs afd. Nijmegen.
- 25 nov. t/m 4 dec. : VIVOKA 88. Tentoonstelling van vissen, vogels en cactussen te Middelburg.

V Rotterdamseweg 88, 3332 AK Zwijndrecht.
O Tel. 078-124200.
R

FRANS NOLTEE

N
D
E
R
E
S
U
C
C
U
L
E
N
T
E
N

Cactussen zijn bij ons niet te koop maar wel meer dan 600 soorten andere succulenten - van Andansonia tot Xerosicyos - alsmede Tillandsia's.

Wij hebben voor U de volgende speciale aanbiedingen (max. 2 planten van iedere soort per klant), echter OP = OP:

CEROPEGIA arabica (groene bloem)	f 3,50
EUPHORBIA balsamifera, flink vertakte plant	f 8,50
HOODIA gordonii, met 3-4 takken	f 2,50

OP ALLE ANDERE PLANTEN 10% KORTING.

Wij zijn geopend van april tot november op zaterdag van 10 tot 3 uur.

Verder op afspraak.

AFDELINGSNIEUWS

Afd. Amsterdam:

18 maart : Nico Uittenbroek uit Reewijk met "Gringo's Trail".
Plaats: De Hortus Plantage, Middenlaan 2, Amsterdam. Aanvang: 20.00 uur.

Afd. Brabant-België

25 maart : Albert Goossens over zijn laatste Mexicoreis. Een primeur.
Plaats: Het Hoge Rijksinstituut voor Tuinbouw, De Bavaylei 118, Vilvoorde. Aanvang: 20.00 uur.

Afd. Delfzijl en omstreken:

17 maart : Gezamenlijke vergadering met de afd. Groningen waar als gastspreker dhr. Koningsveld optreedt.
7 april : Dia's van eigen vereniging en tenaamstelling. Verloting: Keizer en Plant van de maand: Kruiter.
Plaats: Groene Weide, Snelgersmastraat 15, Appingedam. Aanvang: 19.45 uur.

Afd. Dordrecht en omstreken:

6 april : De fotografie in onze hobby (eigen camera meebrengen) door de heren F. Bouma en F. Noltee.
Plaats: Zaal de "Rank", Dubbelsteijnlaan 70, Dordrecht. Aanvang: 19.30 uur.

Afd. Drenthe (voorheen afdeling Hoogeveen)

17 maart : Gezamenlijke vergadering met de afd. Groningen waar als gastspreker dhr. Koningsveld optreedt.
6 april : Lezing door dhr. Sterk. Onderwerp: Parken en tuinen aan de Middellandse zee.

Afd. Eindhoven:

4 april : Door dhr. L. de Meuter uit Bonheide België te geven lezing met prachtige dia's over "ASCLEPIADACEAE".
Plaats: De Schalm, O.L. Vrouwendijk 31, Veldhoven. Aanvang: 20.00 uur.

Afd. Flevozoom:

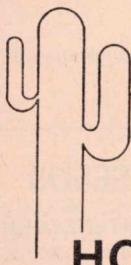
21 maart : Vanavond komen er weer vetplanten aan de beurt. De wolfsmelkachtigen worden in het zonnetje gezet door C. Boele.
Plaats: Groen van Prinstererschool, Verkeersweg 51, Harderwijk. Aanvang: 20.00 uur.

Afd. Fryslan:

12 april : Onderlinge planten-ruilavond. Besprekingen over onze planten. Huishoudelijke mededelingen over onze plantenbeurs op 7 mei a.s.
Plaats: Restaurant "Sportpark", Schans 11A Heerenveen. Aanvang: 19.30 uur.

Afd. Gouda en omstreken

17 maart : Hr. Goossens uit België komt spreken over Mexico.
Plaats: "Het Brandpunt", Turfmarkt 58, Gouda. Aanvang: 20.00 uur.

OP ZATERDAG 7 MEI A.S.
INT. RUIL- EN VERKOOPBEURS IN GROTE TENT
OP HET MARKTTERREIN TE LOTTUM.

Deelname: tot 1 m² gratis. Meerprijs per m² f 15,-.

HOVENS cactuskwekerij

Markt 10, 5973 NR LOTTUM Holl.
Telefoon 04763-1693

Afd. 's Gravenhage e.o.

24 maart : Praatavond, zaaiwedstrijd. Plant v.d. maand: Notocactus.
Plaats: Grote zaal sporthal "Zuidhaghe", Melis Stokelaan 1201, Den Haag.

Afd. Groningen:

17 maart : Lezing over Mamillaria's door Herman Koningsveld voor de leden van de afdelingen Groningen, Delfzijl en Hoogeveen.
Plaats: De Hortus te Haren. Aanvang: 19.30 uur.

Afd. Den Helder:

9 april : Lezing over Echinocereus door J. Vrenken uit Volkel.
Plaats: Kantine van de gemeentelijke plantsoenendienst, Soembastraat 83, Den Helder. Aanvang: 13.45 uur.

Afd. Hoeksche Waard:

14 april : Dhr. Hoey Smith komt een lezing geven over de westkust van de Verenigde Staten.
Plaats: Natuurcentrum bij de Rijkshaven in Numansdorp. Aanvang: 20.00 uur.

Afd. Noord- en Midden Limburg

25 maart : Doe-avond met verschillende onderwerpen.
Plaats: Zaal "De Viking", Vikingweg 1, Venlo. Aanvang: 20.00 uur.
Voor meer info: F. Süplie, tel.: 04750-19389.

Afd. Nijmegen:

5 april : Externe spreker.
Plaats: Rijksmiddelbare Tuinbouwschool.

Afd. Utrecht:

11 april : Demonstratie, uitleg en discussie over: Enten, zaaien en substraten door Ludwig Bercht en Henk van Dijk.
Plaats: Kantine van Drukkerij Hoonte aan de Varkensmarkt te Utrecht. Bovenste etage.
Aanvang: 19.30 uur.

Afd. IJsselstreek:

25 maart : Lezing door dhr. A.B. Pullen.
Plaats: Zutphen.

Afd. Zaanstreek

25 maart : Lezing over Lobivia door Clazien Bouwman.
Plaats: Stadskwekerij, Brusselsestraat 10, Zaandam. Aanvang: 20.00 uur.

Afd. Zeeland:

25 maart : Bijeenkomst met ruil- en verkoopbeurs, plant v.d. maand: Euphorbia door dhr. P. Dekker. Tevens discussie over zaaien.
Plaats: Thomaskapel, Vrijlandstraat, Middelburg. Aanvang: 19.30 uur.

Afd. Zuid-Limburg:

12 april : Lezing door dhr. Alfons Beukelaers over "Mamillaria's". Dit is een geheel nieuwe lezing. Verloting.
Plaats: Gemeenschapshuis, Hoofdstraat 12, Schimmert. Aanvang: 19.30 uur.

Afd. Zwolle:

24 maart : Dia-avond met dia's uit de Diatheek van Succulenta.
Plaats: Dependance van het Centrum voor Tuinbouwonderwijs, Korenbloemweg 1a, Zwolle Westenholte. Aanvang: 19.30 uur.

Bijzondere botanische planten, speciaal cactussen en andere Succulenten.

KWEKERIJ PIETERS, Hamweg 6, 9623 PB Lageland (tussen Groningen en Slochteren). Tel.: 05981-204.

Geopend: donderdag, vrijdag en zaterdag van 9-18 uur.

SOUTHWEST SEEDS

CACTUSSEN- EN VETPLANTENZADEN
Schrijf vandaag nog voor gratis zaadlijst

DOUG & VIVI ROWLAND
200 Spring Road • Kempston, Bedford • England MK42-8ND
Telephone Bedford (0234) 58970

	balans 1987		balans 1986	
001 kas, bank, giro	22.239,13		17.988,83	
002 spaarrekening	105.710,77		111.624,27	
003 te ontv. rente	6.150,48		5.500,00	
004 bezittingen clichéfonds	15.418,14		16.171,29	
005 geldmidd. Verkopen	2.371,14		1.872,53	
006 voorr. Verkopen	11.028,09		11.257,95	
007 schrijfmach. Redactie	484,-		726,-	
008 vorderingen	307,-		0,00	
011 te betalen		562,75		0,00
012 vooruitontv. contr.		55.368,41		67.394,88
013 vernogten f 107.777,59		+ 10.031,60		+ 6.574,24
		97.745,99		91.171,75
	163.708,75	163.708,75	165.140,87	165.140,87
	=====	=====	=====	=====

OVERZICHT VAN INKOMSTEN EN UITGAVEN IN 1987

	begroting 1987		inkomsten en uitgaven		begroting 1988	
101 contributie	93.000,00		100.734,90		99.000,00	
102 inschrijvingen	1.100,00		2.290,44		1.500,00	
103 verkopen	2.000,00		1.851,98		2.000,00	
104 advertenties	3.000,00		5.859,35		4.100,00	
105 clichéfonds	6.500,00		8.147,84		7.000,00	
106 rente	4.500,00		6.886,53		5.000,00	
201 tijdschrift		95.500,00		102.491,04		101.500,00
202 bibliotheek		1.800,00		1.852,41		1.800,00
203 bank/porto/incasso		3.000,00		5.441,17		4.000,00
204 materialen		1.000,00		368,65		1.000,00
205 Verg./reiskosten		5.000,00		4.173,52		6.000,00
206 propaganda		2.500,00		400,00		3.000,00
207 diatheek		300,00		50,00		300,00
208 diversen		1.000,00		962,65		1.000,00
winst		0,00		10.031,60		0,00
	110.100,00	110.100,00	125.771,04	125.771,04	118.600,00	118.600,00
	=====	=====	=====	=====	=====	=====

OVERZICHT VAN DE KOSTEN VAN HET MAANDBLAD (ad 201).

	begroot 1987 betaald 1987 begroot 1988		
001 drukwerk witte pagina's	54.800,00	58.459,00	58.000,00
002 drukwerk gele pagina's	9.020,00	10.288,36	10.000,00
003 adresseren Multidiensten	3.300,00	2.746,26	3.000,00
004 portokosten	11.880,00	13.007,99	13.000,00
005 verzendenvolpen	3.300,00	3.521,85	3.500,00
006 reiskosten redactie	1.980,00	1.608,26	2.000,00
007 lytho-aanmaak	11.220,00	12.949,82	12.000,00
losse verkoop Succulenta's		- / - 90,50	
	95.500,00	102.491,04	101.500,00
	=====	=====	=====

Volkel 31.1.88
J. Vrenken

Er zijn een aantal leden die hun contributie over 1988 nog niet hebben voldaan. Mocht betaling niet voor 31 maart geschieden, zal tot royement worden overgegaan.

Het bestuur

BIBLIOTHEEK SUCCULENTA - JAARVERSLAG 1987

In 1987 hebben ruim 50 lezers gebruik gemaakt van de bibliotheek, die samen bijna 300 boeken en tijdschriften hebben geleend. Er waren 25 nieuwe lezers bij.

De pakjes werden opgestuurd, mee genomen naar de verschillende vergaderingen of opgehaald in Strijen. Ook in 1987 werden, net als in 1986, bijna 300 fotocopies gemaakt en wel van ruim 60 verschillende artikelen.

Er zijn een aantal nieuwe boeken aangeschaft, waarvan van G. Rowley: Caudiciform and Pachycaul Succulents, van het Euphorbia Journal vol. III, van Heine het boekje over Lithops en het nieuwe Lobivia boek van W. Rausch.

Verder werd een verloren gegaan werk opnieuw aangeschaft, namelijk een van de delen van het standaardwerk van Backeberg.

Ook mocht de bibliotheek enkele schenkingen ontvangen, o.a. een copie van C. Knebel: Phyllocactus, van W. Vermaele: Systematiek, Taxonomie, Morphologie en een uitgebreide index van een aantal recente jaargangen van Succulenta.

Ook dit jaar werd weer de nodige aandacht aan de tijdschriften besteed door aanschaf en inbinden.

Hoewel reeds vorig jaar aangekondigd, is de vernieuwde catalogus van de bibliotheek in 1987 niet beschikbaar gekomen. Hopelijk vindt dit toch op korte termijn plaats. Er zal dan direct een aanvullingsblad worden gemaakt om volledig actueel te blijven.

J.Ch.A. Magnin, Strijen, 5 januari 1988.

SPANJEREIZEN 1988

De voor juni geplande reis kan door gebrek aan voldoende deelnemers **niet** doorgaan.

Voor de reis in september zijn er nog enkele plaatsen vrij.

Omdat we met een speciale slaapbus reizen wordt het iets duurder dan het vorige jaar. Afhankelijk van het aantal deelnemers zal dit f 60,- extra, of iets meer, kosten dan in 1987.

W.J.M. Sterk, Wevestraat 89, 5708 AE Helmond, tel. 04920-23903

LIEFHEDERS:

Wij hebben zojuist binnengekregen een gigantische collectie planten waarvan vele 20 tot 50 jaar oud zijn.

Al deze planten zijn in Nederland gekweekt.

OOK VOOR ZELDZAAMHEDEN BENT U BIJ ONS AAN HET JUISTE ADRES.

Zoekt U een NIEUWE KAS, neem contact met ons op.
Deskundig ADVIES en CONCURRERENDE PRIJS verzekerd.

CACTUSKWEKERIJ LAKERVELD

Tel. 03474-1718

LEXMOND

Lakerveld 89

Geopend: zat. 8-17 uur, maandag t/m vrijdag alleen na tel. afspraak.

INTERNOTO-WEEKEND IN DUEREN OP 6/7/8 mei 1988.

Ditmaal wordt de jaarlijkse bijeenkomst van "Internoto", de internationale vereniging van Notocactusliefhebbers, gehouden op zaterdag 7 mei 1988 in hotel "Germania" in Dueren (BRD). Vanaf 's middags 14.00 uur zijn de volgende diavoordrachten te verwachten:

- Stanislav Stuchlik: Een blik in mijn verzameling (6x6 dia's).
- Gisbert Oster: Enige interessante planten uit de groep rond *Notocactus mammulosus*.
- Konrad Herm, Jiri Kolarik, Norbert Gerloff: De planten van de reis van Werner Uebelmann 1985/1986.
- Dieter Taeuber: Cactusverzamelingen in de DDR.

Om 19.00 uur is er tijd voor het gemeenschappelijke avondeten, waarna om 20.30 uur verder wordt gegaan met een discussie over de volgende thema's: De familie der Notocacteen. Cultuur, vermeerdering, verwar ming...

De algemene ledenvergadering is gepland op zondagmorgen. Voor geïnteresseerden is op vrijdagmiddag 6 mei vanaf 5 uur een rondleiding bij de firma Pilz in Dueren-Birgel gepland, met aansluitend een barbecue in de tuin (indien gewenst, graag daarvoor aanmelden i.v.m. aankoop van vlees).

Voor de zaterdagmorgen staat een tocht (met eigen auto) naar het nabijgelegen bruinkoolgebied en een bezoek aan twee privéverzamelingen (de een met cristaten, de andere met succulenten) op het programma. Voor de dames is er zaterdag een inkoopmiddag in Maastricht/België.

Een ieder, die geïnteresseerd is, is van harte welkom en kan verdere inlichtingen verkrijgen bij: Heinz Ollig, Artilleriestrasse 70, D 5170 Juelich, BRD, of bij ondergetekende.

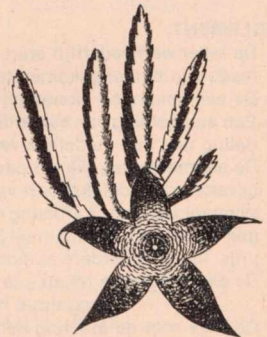
Indien gewenst, kan voor overnachting in hotel "Germania" worden gezorgd. Tijdige reservering wordt op prijs gesteld.

Secretaris Internoto: Gerard Schneider, Roebbek 12a, D 2000 Hamburg 52, tel. (vanuit Nederland): 0949 40 827223

**HET VOORJAAR NADERT. HET
WORDT WEER DRUK IN UW KAS.
MOGEN WIJ U HELPEN.**

Wij bieden U het meest complete
sortiment potmateriaal, grondsoorten
en meststoffen.

Gedurende maart, april en mei ont-
vangt U bij een bezoek aan ons bedrijf
op vertoon van deze advertentie een
éénmalige korting van 10% op deze
materialen en 20% op de planten uit
onze succulenten-verkoopkas.

Bloemen- en plantentuin

VAN DONKELAAR

Werkendam

Laantje 1

Tel. 01835-1430

Giro 1509830.

COMPUTER-ENTHOUSIASTEN GEVRAAGD

Diverse keren is mij reeds gebleken dat in onze vereniging steeds meer leden, waaronder ikzelf, buiten de hobby met succulenten, zich ook bezig houden met computers. Veel van onze leden zullen zich waarschijnlijk afvragen wat computers in hemelsnaam met cactussen hebben te maken. Goed beschouwd is er inderdaad geen enkele overeenkomst. Bij nader inzien echter, kan een computer zinnig in onze hobby worden ingezet.

Iedereen die eens gezocht heeft naar een foto of verhaal in 20 jaargangen van succulenta weet hoeveel werk dat is. Als iemand echter eenmaal deze informatie in een computer heeft gestopt is hij voor altijd binnen enige seconden beschikbaar. Nu zult u zeggen, ga er maar aan staan om de informatie van alle jaargangen van succulenta in een computer te stoppen. Om nog maar te zwijgen van alle andere tijdschriften. Toch zijn er reeds mensen aan deze enorme klus begonnen, tenminste als ik goed ben geïnformeerd. En nu kom ik tot de kern van mijn betoog. Om voor de toekomst zoveel mogelijk profijt te hebben van het vele werk dat reeds is gedaan of nog gedaan wordt zouden al diegenen die hier mee bezig zijn of mee willen beginnen de hoofden bij elkaar moeten steken. Met als doel het voorkomen van dubbel werk en het uitwisselen van reeds ingevoerde informatie. Verder zouden we gezamenlijk ideeën over het opslaan van informatie betreffende onze hobby kunnen uitwerken. Kortom, ik wil graag een werkgroep "SUCCULENTEN EN COMPUTERS" (CEM) oprichten.

Mijn voorstel is dat iedereen die zich bij deze werkgroep wenst aan te sluiten, mij even een briefje stuurt (bellen mag ook natuurlijk) met de volgende gegevens:

Naam, adres en telefoonnummer.

Type computer.

Gebruikte software.

Ideeën en reeds opgeslagen informatie.

Peter Melis, Korenbloemstraat 13, 5409 AX Odiliapeel, tel. 04132-72911.

LEDENWERFACTIE 1988. NU OOK VOOR DE AFDELINGEN.

In het kader van het plan **EXTERNE PROPAGANDA** heeft het Bestuur van Succulenta opnieuw een ledenwerfwedstrijd uitgeschreven.

Door deze wedstrijd hoopt het Bestuur naast de individuele leden ook de afdelingen bij het werven van nieuwe leden te betrekken. Hierdoor kan ook een afdeling door het werven van leden, voor Succulenta, een aantrekkelijke prijs winnen. Uit een onderzoek is namelijk gebleken dat $\pm 10\%$ van de afdelingsleden geen lid meer is van Succulenta. Door een gezamenlijke inspanning moet het ook voor 1988 weer mogelijk zijn het aantal leden uit te breiden.

REGLEMENT.

1. De ledenwerfwedstrijd start per 1 januari 1988 en eindigt op 31 december 1988. De aanmeldingen die reeds zijn binnengekomen tellen mee voor de wedstrijd.
2. De aanmeldingen dienen bij voorkeur schriftelijk bij de ledenadministratie te worden ingediend.
3. Een aanmelding van een afdeling telt alleen wanneer deze wordt ingediend door de secretaris van de afdeling met een duidelijke vermelding van de afdeling die het nieuwe lid aanmeldt.
4. De aanmeldingen die worden ontvangen van de individuele leden tellen alleen als de naam van de aangever(ster) duidelijk wordt vermeld.
5. Winnaar is zij/hij of afdeling die op 31 december 1988 de meeste nieuwe leden heeft aangemeld. Afdelingen dienen echter minimaal 5 leden te hebben aangemeld voor zij in aanmerking kunnen komen voor een prijs. Indien meerdere personen of afdelingen eenzelfde aantal leden hebben aangemeld beslist het lot.
6. De aanmeldingen tellen pas als de opgegeven nieuwe leden hun contributie hebben voldaan.
De controle hierop berust bij de penningmeester.
7. De prijs voor de afdeling komt ten gunste van de afdelingskas.
8. De prijswinnaars worden op de Algemene Voorjaarsvergadering van 1989 bekend gemaakt. Zij ontvangen tevens schriftelijk bericht.
9. De prijzen voor individuele deelname bedragen:
1e prijs: een bedrag van f 150,-
2e prijs: een bedrag van f 125,-
3e prijs: een bedrag van f 100,-
10. De afdeling die de meeste nieuwe leden aanmeldt krijgt een prijs van f 200,-. Om voor een afdelingsprijs in aanmerking te komen dient een afdeling minimaal 5 nieuwe leden aan te melden.
11. Door deelname aan de wedstrijd gaat men akkoord met het wedstrijdreglement.

W. Alsemgeest

ZATERDAG 28 MEI DE GOUDSE CACTUSBEURS

Ook deze keer wordt de beurs gehouden in de grote zaal van **KUNSTMIN** aan de **BOELEKADE 69 te GOU-DA**.

Het gebouw is gelegen in het centrum van de stad op ca. 5 minuten lopen van het station.

De beurs wordt gehouden van **10.00 tot ca. 15.00 uur**.

Naast de schitterende plantententoonstelling zal er ook een tentoonstelling zijn van foto's van postzegels met succulenten.

Gezien de enorme belangstelling raden wij U aan voor het verkopen van planten tafelruimte te reserveren. Het eerste vak is gratis en voor een tweede vak betaalt U f 10,-. Per persoon stellen we maximaal twee vakken beschikbaar.

Alleen bij reservering vóór 15 mei is Uw plaats gegarandeerd!

Het verkopen van natuurimporten wordt door ons niet toegestaan!

De toegang is gratis!

Inlichtingen: C.A. van der Burg-Boere, tel. 03486-2568.

Wij hopen op Uw komst naar Gouda te mogen rekenen om er gezamenlijk een prettige en sfeervolle beurs van te kunnen maken.

TOT ZIENS OP 28 MEI!

Namens de beurscommissie,
secretaresse: C.A. van der Burg-Boere

WEGENS BEEINDIGING VAN HET BEDRIJF:

Uitgebreide collectie typeplanten. Ook grote solitairplanten, succulenten en cactussen in vele soorten.

Bol- en knolgewassen, bijzondere kamerplanten.

CACTUSKWEKERIJ A.N. BULTHUIS

Groenewoudseweg 14

3945 BC COTHEN

Telefoon: 03436-1267

geopend maandag t/m zaterdag.

EXOTICA

Europa's grootste aanbod van CAUDEX planten:
Adenium, Brachystelma, Trichocaulon, Dioscorea,
Euphorbia, Pachypodium, Pelargonium, etc.

en vele andere botanische rariteiten.

Plantenlijst op aanvraag.

Onze kas bevindt zich op **30 km van ROERMOND** en is geopend van april tot dec. elke zaterdag 9.00-16.00 uur.

ERNST SPECKS, Am Kloster 8, D-5140 Erkelenz-Golkraath, BRD

Tel.: 02431-73956, maandag - zaterdag 9.00-12.00 uur.

OP BEZOEK BIJ ONZE ADVERTEERDERS: EEN PROFIELSCHETS VAN CACTUSKWEKERIJ LAKERVELD TE LEXMOND.

Nieuwsgierig geworden door de mededelingen in ons maandblad dat deze kwekerij geheel verbouwd was, bracht ik in december i.l. een bezoek aan dit bedrijf.

In plaats van de vertrouwde lage tunnelkas was daar een aluminium kas verrezen om van te likkebaarden. 400 m² oppervlak, alles dubbelglas, een aparte verkoopruimte en een afdeling voor privéverzameling en vermeerdering.

Bij het binnenkomen heeft men al direct een goed overzicht over de planten, gerangschikt naar soort en afmeting, zich bevindende op aluminium tabletten met bodemverwarming. Deze tafels zijn tevens uitgerust met het zogenaamde eb- en vloedsysteem, d.w.z. dat elke tafel apart vol water gezet kan worden en na verloop van tijd weer kan afvloeien. Tevens zijn de tabletten voorzien van bevoeiingsmatten die het water verdelen en vasthouden.

In 1973 is de heer Biesheuvel begonnen als liefhebber en heeft zich na 3 jaar "in de handel gestort" door de verkoop van wat dubbele planten. Sindsdien was het 6 maal nodig de kas uit te breiden c.q. te vernieuwen.

De belangstelling van deze liefhebber-kweker gaat uit naar het totale cactussortiment, Euphorbia's en Agaven. Fel voorstander van plantenbescherming zult U tevergeefs naar importen zoeken.

Wel vindt U, door het feit o.m. dat de hr. Biesheuvel een bekend opkoper van collecties is, in de verkoopkas vele honderden oude planten, allen door liefhebbers zoals U en ik gekweekt. Door zaaien en enten kan men hier vele zeldzaamheden bewonderen resp. kopen.

Cristaten, de grote passie van Biesheuvel, zijn bij honderden te zien, zowel in de verkoopkas als in de privécollectie waar ± 1600 soorten en variëteiten zijn samengebracht.

Sinds kort levert Kwekerij Lakerveld ook aluminium liefhebberskassen van een gerenomeerd merk. Zoals men ons mededeelde tegen zeer aantrekkelijke prijzen.

Kortom, het loont beslist de moeite eens bij deze kweker aan te gaan.

IIIe INTERNATIONALE BIJeenKOMST VAN DE GYMNOCALYCIUM-VRIENDEN 1989

Na twee zeer succesvolle bijeenkomsten in 1986 en 1987, resp. in Düren en Darmstadt, zal de derde bijeenkomst in Nederland plaatsvinden en wel in het weekeinde van 9 en 10 april. We zijn de heer Hovens in Lottum zeer erkentelijk dat hij ons zijn lokaal ter beschikking heeft gesteld.

Zoals ook beide voorgaande jaren is gekozen voor een hoofdthema, deze keer de planten uit de verwantchapsgroep *Gymnocalycium calochlorum-capillaense*.

Het programma ziet er als volgt uit:

Zaterdag 9 april

- tot 12.00 uur : Aankomst in Lottum, gelegenheid tot het bekijken van de collectie Hovens en mogelijkheid tot het kopen van planten.
- 12.00-14.00 uur : Luch in de buurt van de kwekerij van Hovens.
- 14.00 uur : Begroeting der deelnemers en opening van de bijeenkomst.
- 14.15 uur : Lezing door de heer Jörg Piltz, aansluitend discussie.
- 15.30 uur : Pauze
- 16.00 uur : Lezing door Franz Strigl over zijn Argentinië-reis tesamen met Hans Till, aansluitend discussie.
- 17.30-19.00 uur : Avondeten.
- 19.30 uur : Lezing door de heer Jacques Lambert over de (cactus)vegetatie van het Sierra de Cordoba, aansluitend discussie.
- 20.45-? uur : Gezellig samenzijn.

Zondag 10 april

- 10.00 uur : Lezing door de heer Rainer Schmidt, aansluitend discussie.
 - 11.15 uur : Pauze.
 - 11.45 uur : Lezing door de heer Detlev Metzger over zaadmorfologie en taxonomie, aansluitend discussie.
 - 13.00 uur : Sluiting van de bijeenkomst; gelegenheid tot het kopen van planten bij Hovens.
- De toegang is gratis, de consumpties niet.

Het adres van de kwekerij van Hovens is Markt 10, Lottum (L). U bereikt Lottum door op de snelweg Eindhoven-Venlo-Duisburg de afslag Grubbenvorst te nemen en in Grubbenvorst richting Lottum te gaan. Voor overnachtingen kunt u zich richten tot het Bondshotel Van den Hombergh, Rijksweg 104, Velden, tel. 04702-1291 en anders het VVV-kantoor in Venlo (tel. 077-543800). Contactpersoon: Ludwig Bercht, Mauritsshof 124, 3481 VN Harmelen, tel. 03483-2300 (niet voor hotelreserveringen).

VRAAG EN AANBOD

Opgaven voor het april-nummer moeten vóór 15 maart bij de heer **M. de Bekker, Kraayeven 1, 5386 LH Geffen** zijn. Leden van Succulenta mogen per jaar éénmaal gratis een advertentie zetten in deze rubriek. Alleen advertenties de hobby betreffende worden opgenomen.

Gevraagd: met spoed aluminium kas $\pm 2,5 \times 3$ m., zo mogelijk met verwarming en kweektafels. J. Knotters, Leie 31, 8032 ZE Zwolle, tel. 038-546727.

Gevraagd: Hobbykas $\pm 5 \times 3$ m. Tevens accessoires zoals tabletten, verwarming en aut. raamopeners. W. Bosma, Froukemaheerd 105, 9736 RH Groningen, tel. 050-419699.

Gezocht: Succulenten-liefhebbers in de omgeving van Oldenzaal, waar ik een bezoek zou mogen brengen in de periode 9 tot 23 juli 1988. Leon Gebruers, Meidreef 74, B 2548 Lint (B), tel. 03-455-92-32.

Te koop: Humex progator P + 8 zaaibak. Electrisch verwarmd, met 2 standaard en 2 kleine zaaibakken met deksels. Prijs f 150,-. S. Klees, Stumphiusstraat 4, Beverwijk, tel. 02510-28099.

Gevraagd: Jaargangen van het blad "A.S.P.s. the African Succulent Plant Society". A. de Vries, Minstreellaan 10, 3525 GR Utrecht, tel. 030-881357.

Te koop: 1000 stuks tweejarige zaailingen van Mammillaria, Ferocactus, Rebutia, Frailea, Notocactus e.v.a. Tevens Aloe's van Z. Afrikaanse oorsprong. H. de Jong, Twiskelaan 44, 1566 TL Assendelft, tel. 02987-3200.

Te koop: 5 jaargangen Succulenta 1983 t/m 1987, ongebonden. Mevr. L. Delière, Kampweg 35, 6247 AR Gronsveld, tel. 04408-3022.

BLADKAKTUS

Binnenlandse en buitenlandse boeken steeds voorradig. Wij bestellen graag voor U.

Vraag onze Bladkactus, een lijst met succulente literatuur aan.

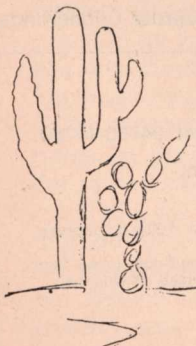
NATUUR & BOEK Bankastr. 10
2585 EN 's-Gravenhage
tel. 070-646277

MESA GARDEN

De zaadcatalogus 1988 is zojuist verschenen. U vindt een zeer uitgebreid assortiment zaden van cactussen en vetplanten, zoals Echinocereus, Escobaria, Gymnocalycium, Mammillaria, Notocactus, Pediocactus, Sclerocactus, Conophytum, Lithops, Pleiospilos en vele, vele andere.

De zaadlijst is aan te vragen bij:

Mesa Garden, P.O. Box 72, Belen NM 87002, USA
of, en dat is veel sneller, bij **R. Pillar**
Klaus Stürmer-Strasse 13, D 4500 Osnabrück.

CACTUSKWEKERIJ DECOSTER

Conterdijk 2, 8480 Veurne (W.VI.) België. Tel. 058-31.29.84

Vanaf 1988 geven wij voor groepsreizen in clubverband een korting van 10% op onze verbruikersprijzen.

Voor clubaankopen (voor tombola's bvb.) gelden groothandelsprijzen.

Wij bieden ruim assortiment op 1050 m² oppervlakte.

OPEN: Elke werkdag van 8.30 u tot 12 u. en 13.45 u. tot 18 u.

NIEUWE LEDEN

Vinken J., Burg, Serrarisstraat 27, 5591 EE Heeze
Blaas W., Rialaan 29, 3233 BS Oostvoorne
Lefevre R., Elsdonkiaan 22, 105 B-2160, Wilrijk België
Hole G., 31 Grosvenor RD Kettering 108 NN 15-6TF
Northa Eng.
Voorhaar A., Ambachtsdreef 13, 3421 VM Oudewater
Hooyshuur mevr., Slochterdiep 15, 1509 WN Zaandam
Baumgartner Willeke, Hierdenseweg 70, 3841 GZ
Harderwijk
Jacobs J., Varenweg 2A, 3849 PJ Harderwijk
Hoogvliet L. mevr., Tritoniaan 2, 1701 BL Heerhugowaard

Rijmsmus A.G., 44 Ridgeway Ave Guelph, 999 Ontario
Canada
Leguillon G., 29 Rue de Chezeauneuf 120 Nihernes S.
Maur Eng.
Kooij J., Achterdijk 1, 3981 HA Bunnik
Duizendstraat A., Oosterhamrikkade 62B, 9714 BG
Groningen
Dam H. mevr., Elegastraat 11-Huis, 1055 TG Amsterdam
Kooy C.J. v.d., Lubeckstraat 74, 2517 ST Den Haag
Groenendijk C., Dorpsstraat 31, 3274 BB Heineoord
Vervoort P.A.M., Planetenstraat 22, 1443 AV Purmerend
Bruin R. de, Berkenlaan 16, 1829 VR Oudorp

CLICHÉFONDS

Nu de grootste drukte van de zaadbestellingen voorbij is, kunnen we U een overzicht geven van de soorten waarvan nog een wat grotere voorraad is.

Van deze soorten kunt U nog porties bestellen. Van **alle** soorten kunt U nu ook vijf porties voor de prijs van vier bestellen.

Wanneer U bestelt, geeft U dan vooral voldoende vervangers op, want de voorraad van een aantal soorten is klein en ieder krijgt alles wat hij bestelt tot het op is. U kunt Uw bestelling doen op een bestelformulier uit het Decemбернаummer van Succulenta of U kunt de gewenste nummers op een papier zetten en mij dat toezenden.

Levering geschiedt op dezelfde voorwaarde als vermeld in het Decemбернаummer.

De volgende soorten zijn nog verkrijgbaar:

ACA 08; ANC 02 t/m 4; ARI 02, 03; AST 03, 05, 06, 08 t/m 11; AUS 01 t/m 05; BAR 01, 02; BLO 01, 02; BOL 01; BRI 01; BUI 01, 02; CAC 01; CER 01, 02; CLE 01, 03 t/m 07; COA 01, 02; COP 01, 01, 03, 07; COY 01 t/m 05, 07 t/m 09; 11 t/m 20, 22, 24; DIC 01, 03, 04; DOL 01 t/m 05; ECA 01 t/m 03; ECC 01 t/m 06, 08 t/m 11, 13, 17 t/m 23; 25 t/m 45, 48, 49, 51 t/m 53; ECF 01, 02, 04, 13, 14; ECM 02, 06, 07; ECN 03 t/m 06, 09; ENC 01; ERC 02; ESC 02 t/m 06, 08, 10 t/m 13, 15, 17 t/m 22; FER 01 t/m 04, 07 t/m 10, 13, 16; FRA 02, 03, 06 t/m 11; GLA 02; GYC 01, 03, 12 t/m 14; GYM 02, 09, 12, 16, 21, 22, 26, 30, 33, 35; HAA 01 t/m 05; HAM 01; HAR 01; HOM 01; HOR 01, 02; KRA 01, 02; LOB 01, 02, 09, 30, 31, 34, 35; LOH 01, 02; MAL 02, 04 t/m 08, 10, 14, 15, 17 t/m 19; 21 t/m 23; 26 t/m 31; 34, 36 t/m 42, 44 t/m 47, 49, 50, 54, 57, 59, 60, 62, 63, 65, 70, 72, 77, 80, 81, 84, 85, 87 t/m 89, 91 t/m 98, 100 t/m 106, 108, 113, 115, 120, 122, 123, 126 t/m 129; MAM 02; MEL 01, 03 t/m 36; NBE 01, 04, 05; NBU 01; NCH 01, 02, 04 t/m 06, 08 t/m 13; 16, 17, 19, 21 t/m 25, 28 t/m 32; NEL 01, 04; NEP 01 t/m 13; NOT 05, 06, 08, 09; OPU 01 t/m 05; ORE 01 t/m 03; ORT 01; PAR 01, 03 t/m 25; PEL 01, 02; PIL 01 t/m 08; PSL 01 t/m 03; PYR 02, 04; RAT 01; REB 11, 12, 14, 15; RHI 01; ROS 01 t/m 03, 05, 06; SEC 01; SOE 01; STO 01; SUB 01 t/m 06, 08; SUL 02, 06, 08 t/m 15, 17, 18; THE 02, 03, 09, 14; TRI 01 t/m 04, 06 t/m 09; TUR 05 t/m 07, 11, 13; UEB 01 t/m 04; WIL 03, 04; AG 01, 01, 07, 09, 14 t/m 16, 18, 19; AO 01 t/m 09; AL 01; AN 02; AR 01, 04; BE 01; Bi 01; BO 01; CA 01; CR 01; CI 01; CO 01 t/m 03; DE 01; DI 01; DR 01; FA 01 t/m 03; FU 01; GI 01, 03, 05, 08, 10, 11; LA 01; LI 04 t/m 17, 20 t/m 23; MA 01; OP 01; PF 01; PI 03, 05 t/m 11; SO 01; TI 01 t/m 03; TY 01.

De soorten die in het Decemбернаummer aangeboden werden in porties van 1000 zaden kunt U nu ook nog in porties van 1000 zaden bestellen!

J. Schraets, Beheerder Clichéfonds

FRANK SÜPLIE,

Weg langs het Kerkhof 1, (nabij Kapel i/h Zand), 6045 AN Roermond, tel. 04750-19389.

geopend: zaterdags van 11.00 tot 17.00 uur, ook in de wintermaanden.

ONZE NIEUWE PLANTENLIJST IS VERSCHENEN! U kunt hem bestellen door overmaking van f 3,50 op girorekening 889563.

NIEUW: HET EERSTE NEDERLANDSE EPIPHYTISCHE CACTUSBOEK geschreven en getekend door Frank Süplie, Ned. tekst, ingebonden, A4 formaat, 36 pagina's en 20 pentekeningen van bloemen, takken en vruchten.

NIEUW: PHYLLACTUS door C. Knebel. Zie januari-advertentie.

OPEN DAG ZONDAG 5 JUNI 1988 VAN 10 TOT 17 UUR.

Mammillaria wrightii var. *wilcoxii*

Mammillaria milleri, vorm
van Paradise Valley, Phoenix, Ar.

Megastigmatae onder de Ancistracanthae, maar de erkenning van een serie wordt niet door mij bepaald. De dolichothele-achtige *M. heidiae* die de heer Neutelings in zijn restgroep Ancistracanthae plaatste komt in mijn opsomming niet meer voor. De soort mag dan haakdoorns hebben maar de vorm van de tepels, de gele bloemen en de gelijkenis met b.v. *M. surculosa* maakt dat *M. heidiae* goed is onder te brengen bij de serie *Longimamma* van het subgenus *Dolichothele* binnen Mammillaria. Hunt doet dit in zijn artikel "Recent Mammillaria discoveries" in 1979 dan ook.

Alle soorten van het M.B/V/W/W-complex, *M. tetrancistra*, *M. guelzowiana* en *M. zephyranthoides* hebben met elkaar gemeen dat de buitenste bloembladeren een bewimperde rand hebben (bewimperde perianthbladeren). Dit is op de foto van *M wilcoxii* (*M. meridiorosei*) goed waarneembaar. *M. zephyranthoides* heeft dit kenmerk in veel geringere mate dan de andere soorten zoals o.a. te zien is op de omslagfoto van Succulenta maart 1986. In mijn collectie bloeit zelfs een exemplaar met gladde bloembladeren. Craig noemt de bloembladeren bij *M. zephyranthoides* dan ook gezaagd i.p.v. bewimperd (margins serrated). Het kenmerk van bewimperde bloembladeren komt ook heel specifiek voor bij het geslacht Escobaria.

Tegenwoordig wordt aangenomen dat de Mammillaria's zich uit de Escobarijnen hebben ontwikkeld. Taylor geeft dit o.a. aan in zijn artikel "Further notes on Escobarias". Het Escobariakenmerk van een groef in de tepels, dat zich pas bij bloeibare Escobariaplanten ontwikkelt zou een primitief kenmerk zijn. De evolutionistisch gezien jongere Mammillaria's bloeien zonder nog een groef te ontwikkelen.

De meeldraden van de pas geopende bloemen van bewimperde soorten zijn typisch rondom de stijl gewonden voordat ze uit gaan staan en rijp worden voor de bestuiving. Dit aardige kenmerk heb ik tot nu toe niet waargenomen bij de Megastigmatae in mijn verzameling.

De zaden van *Escobaria*'s en van de bewimperde *Mammillaria*-soorten lijken sterk op elkaar met hun holletjes in de testacellen. "Kratertjeszaad", zoals de heer Alsemgeest treffend typeerde tijdens een lezing over *Escobaria*'s. Twee foto's bij het artikel van de heer Bregman in het decembernummer van *Succulenta* 1982 laten deze karakteristiek zien. De zaadbes van de bewimperde soorten heeft een heel andere vorm dan de bessen van de andere *Ancistracanthae*. In tegenstelling met de lange, uitstekende, cilindervormige bessen van b.v. *M. dioica* en *M. zephyranthoides* een bolvormige tot dik knotsvormige bes, die niet ver tussen de doorns uit wordt geduwd tijdens het uitrijpen. Alleen *M. tetrancistra* valt hier uit de toon met lange zaadbesen. Maar de zaden van deze soort zijn ook al afwijkend van de rest door het bezit van merkwaardig kurkachtig arillusweefsel. Dit verschijnsel was ooit voor Britton en Rose de reden om de plant in het monotypische geslacht *Phellosperma* te plaatsen. Het kurkachtige arillusweefsel komt echter ook voor bij andere *Mammillaria*'s zoals b.v. *M. pennispinosa* en is niet speciaal een kenmerk om een geslacht op te baseren. *M. guelzowiana* heeft dit arillusweefsel ook, maar in mindere mate (zie Backeberg, *Das Kakteenlexikon*). *M. tetrancistra* kan vanwege de bloemkenmerken haar plaats in de groep waarmaken.

De enige soort die qua vorm van de tepels en de bloemkleur afwijkt is *M. zephyranthoides*. Deze soort heeft al wat ombenoeringen achter de rug: van *Mammillaria* via *Chilita* en *Dolichothele* weer terug naar *Mammillaria*. Hunt plaatst de soort uiteindelijk weer in het geslacht *Mammillaria* terug. Deze soort is de meest zuidelijk voorkomende van de bewimperde soorten, nl. van Queretaro tot Oaxaca in Zuid-Mexico. Maar gezien de bewimperde bloembladeren, de knotsvormige bes en de haakdoorns kan zij - tot nader onderzoek anders uitwijst - in de groep een plaats vinden. Toch is de soort zo weinig karakteristiek voor de hele groep dat het me onterecht voorkomt om haar als typeplant voor de groep te nemen. Dit deden Kuhn en Hofmann in hun artikel in 1978 wel omdat het de oudst beschreven soort van de groep is (Scheidweiler 1841).

In de lijn van de gedachte dat de bewimperde soorten verwantschap vertonen met *Escobaria* lijkt het me beter om een qua habitus meer karakteristieke soort uit te kiezen als typeplant. De heer Neutelings geeft in zijn artikel van maart 1986 *M. barbata* Eng. aan als typeplant van zijn *Ancistracanthae*. Dit kan overgenomen worden voor de nieuw te benoemen serie.

Vanwege het bewimperd zijn van de perianthbladeren kan de groep de seriennaam *Fimbriatae* krijgen. *Fimbriatus* is Latijn voor "met franje afgezet". Hieronder vallen dan de soorten:

M. barbata, *M. viridiflora*, *M. wrightii*, *M. tetrancistra*, *M. guelzowiana* en *M. zephyranthoides* en hun variëteiten.

Een laatste opmerking over verschillen tussen de *Megastigmatae* en de nader te beschrijven *Fimbriatae* is dat de eerstgenoemde groep stevige, rechte randoorns heeft die als een ster strak uitstralen (zie *M. dioica*, *M. mazatlanensis*). De planten uit de *Fimbriatae*-serie hebben dunne, lange en minder ordelijk gerangschikte randoorns.

Literatuur:

- R. Bregman, *Succulenta* vol. 61 (12) 1982: Morfologie en kieming van cactuszaden.
E.F. Castetter, P. Pierce en K.H. Schwering, *Cactus & Succ. J. (US)* vol. 50 p. 176, 1978: *Mamm. meridiorosei* a new species from NW Mexico and the U.S. borderlands.
R.T. Craig, *The Mammillaria handbook*.
D.R. Hunt, *Cactus & Succ. J. (GB)* vol. 43 (2/3) 1981: Revised classified list of the genus *Mammillaria*.
D.R. Hunt, *Cactus & Succ. J. (GB)* vol. 41 (4) 1979: Recent *Mammillaria* discoveries.

- F. Kraehenbuehl, Cactus & Succ. J. (US) vol. 48 (5) 1976: The discovery of Mammillaria heidiae.
 E. Kuhn en B. Hofmann, Informationsbrief ZAG Mamm. 4 (4) 1978: Erstbeschreibung einer neuen Reihe der Untergattung Mammillaria.
 Th.M.W. Neutelings, Succulenta vol. 65 (1) 1986. Mammillaria Series Megastigmatae Neutelings ser. nov.
 Th.M.W. Neutelings, Succulenta vol. 65 (3 en 12) 1986 en vol. 66 (1) 1987: Mammillaria reeksen nader bekeken.
 Th.M.W. Neutelings, Succulenta vol. 62 (9) 1983: Wat denkt u van (39)...Mammillaria tetrancistra.
 N.P. Taylor, Cactus & Succ. J. (GB) vol. 41 (1) 1979: Further notes on Escobaria Br. & R.
 A.D. Zimmermann & D.A. Zimmermann, Cactus & Succ. J. 49 (1 en 2) 1977: A revision of the US taxa of the Mamm. wrightii complex.

Kon. Emmalaan 23, 2264 SH Leidschendam

*

* *

Het geslacht *Matucana* Br.&R. (XIV)

R. BREGMAN, A. MEERSTADT, P. MELIS en A.B. PULLEN

De intertexta-groep

Na de paucicostata-groep is nu de intertexta-groep aan de beurt. Deze soortengroep hebben wij genoemd naar de meest bekende soort: *Matucana intertexta*.

Taxonomie

De intertexta-groep omvat een aantal taxa die in systematisch opzicht moeilijk te ordenen zijn. Welke taxa behoren tot één soort en welke moeten als ondersoort, variëteit of slechts als vorm worden opgevat?

Wat betreft het aantal taxa (al dan niet geldig beschreven) is de intertexta-groep de kleinste soortengroep binnen het geslacht *Matucana*. Op grond van de zaadstructuur — zie deel IV — rekenen wij de volgende taxa tot de intertexta-groep:

- M. intertexta* Ritter
- M. celendinensis* Ritter
- M. myriacantha* (Vaupel) Buxbaum
- M. purpureoalba* Ritter
- Borzicactus huagalensis* Donald & Lau
- M. roseoalba* n.n.
- M. spec.* Lau 103, 103a, 173 en 224.

Al deze planten voldoen aan de volgende beschrijving:

Plantelichaam groen, bolvormig tot kort cilindrisch, zelden spruitend; ribben 14-40, geheel of gedeeltelijk in knobbels opgelost; bedoornig variabel; middendorens 1-10, 10-40 mm lang; randdorens 8-26, 7-20 mm lang.

Bloem oranje, rood of rose, meestal behaard; nectarkamer afgesloten door een diafragma, dat gevormd wordt door de basis van de primaire meeldraden.

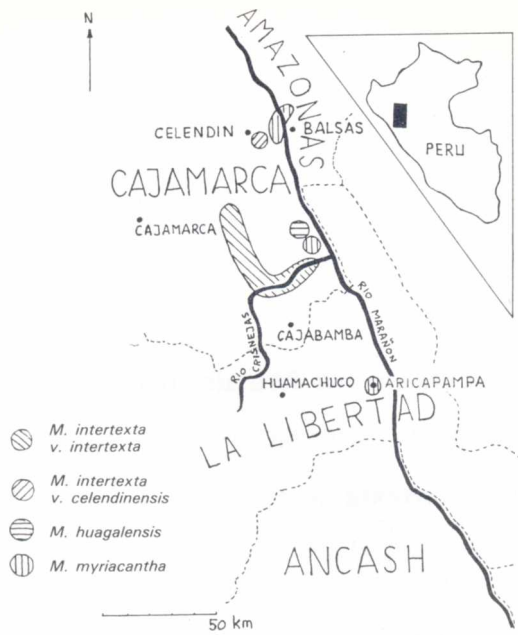
Zaad dofzwart tot bruin, hoger dan breed, met onregelmatige arillusresten, dorsaal en ventraal weinig of niet verbreed; zaadoppervlak met onregelmatige groeven en bulten; cuticula sterk geplooid; hilumweefsel matig gereduceerd, ter plaatse van funiculus en micropyle zijn kleine gaten te zien; testacellen in het apicale deel convex, in het basale deel sterk afgeplat. Embryo iets krom.

Wij zijn tot de conclusie gekomen, dat de bovengenoemde taxa moeten worden geordend tot:

1a <i>M. intertexta</i> var. <i>intertexta</i>	2 <i>M. huagalensis</i>
1b <i>M. intertexta</i> var. <i>celendinensis</i>	3 <i>M. myriacantha</i>

Matucana species LAU 173
cultuurplant. Foto P. Melis

Figuur 1

Geografische verspreiding van de Intertexta-groep.

M. celendinensis is oorspronkelijk door Ritter in 1966 als zelfstandige soort beschreven, maar werd in 1971 door Donald tot variëteit van *M. intertexta* teruggebracht. Aangezien beide taxa alleen in bloemkleur en bloemgrootte verschillen, sluiten wij ons bij de opvatting van Donald aan. *M. myriacantha* is jarenlang een probleem geweest omdat de soort in de natuur niet meer te vinden was en een geheel andere plant (*M. weberbaueri* var. *flammea*) als *M. myriacantha* door het leven ging. Nadat de (waarschijnlijk) echte *M. myriacantha* door Lau teruggevonden was, is een aantal nauwverwante taxa door zowel Lau als Ritter onder veldnummers en/of (provisorische) naam in omloop gebracht die niet of nauwelijks daarvan verschillen. Dit zijn *M. purpureoalba* Ritter, *M. roseoalba* n.n. en de Lau-nummers 103, 103a, 173 en 224. Al deze planten hebben een relatief dichte bedorning en (met uitzondering van Lau 173) een cyclaam-kleurige bloem, op grond waarvan wij deze planten tot het myriacantha-complex rekenen.

Het is mogelijk dat in de toekomst de planten met het veldnummer Lau 173 de rang van variëteit zullen krijgen. Dit taxon wijkt af door de oranje bloemkleur en de kortere bloem. Wij vinden het echter onjuist om nu op basis van enkele cultuurplanten een nieuwe variëteit te beschrijven. Zolang er geen aanvullende gegevens van de natuurlijke populaties beschikbaar zijn, beschouwen wij deze planten als *M. myriacantha*.

M. huagalensis kan beschouwd worden als een taxon dat tussen *M. intertexta* en *M. myriacantha* in staat. De bloemkleur (bijna wit) is uniek, niet alleen in het geslacht *Matucana* maar ook in het subtribus *Borzicactinae*.

Verwantschappen

De intertexta-groep moet gezien worden als de zustergroep van de paucicostata-groep. Dit blijkt vooral uit de zaadstructuur van planten behorend

tot het myriacantha-complex en uit het verspreidingsgebied van de gehele groep. Op het eerste gezicht lijken *M. intertexta* en *M. myriacantha* weinig met elkaar gemeen te hebben. Deze soorten zijn nogal verschillend wat betreft hun habitus en bloem. Toch hebben wij beide soorten in één groep geplaatst op grond van de zaadstructuur. Bij nader inzien is het verschil in habitus eigenlijk minder groot; jonge planten van *M. intertexta* zijn getooid met een dichte witte bedoorning — die op latere leeftijd verdwijnt — waardoor ze in dit stadium zeer veel lijken op *M. myriacantha*.

Zoals in de vorige paragraaf al is gezegd, vormt *M. huagalensis* waarschijnlijk de schakel tussen het myriacantha-complex en *M. intertexta*.

Zaadstructuur

De zaden, zoals omschreven onder de paragraaf taxonomie, onderscheiden zich van die van de paucicostata-groep vooral door de vorm en de hoeveelheid hilumweefsel. De vorm van de zaden is gelijk aan die van de planten uit de aurantiaca- en de haynei-groep; echter de hoeveelheid hilumweefsel is minder en vertoont overeenkomst met de situatie die we bij de meest oorspronkelijke soorten van de paucicostata-groep (*M. paucicostata* en *M. tuberculata*) aantreffen. Deze reductie van het hilumweefsel, resulterend in 2 gaten aan de onderzijde van het zaad, is bij *M. myriacantha* duidelijker dan bij *M. intertexta*. De hoeveelheid hilumweefsel is helaas geen scherp definieerbaar kenmerk. De expressie van dit kenmerk vertoont binnen één soort een zekere mate van variatie. Bovendien is wat dit kenmerk betreft de grens tussen de intertexta-groep en de haynei-groep niet scherp. Dit komt in de natuur vaker voor maar de systematici willen/moeten ergens een grens trekken. *M. comacephala* is bijvoorbeeld zo'n grensgeval. Qua zaadstructuur balanceert deze soort op de grens van de intertexta- en de haynei-groep. Op grond van de zuilvormige groeiwijze hebben wij deze plant tot de haynei-groep gerekend. Voor een tekening van de zaadstructuur van de intertexta-groep verwijzen we naar Succulenta 65 (10) p. 244 (1986), figuur 4.

Geografische verspreiding

De groeiplaatsen van de soorten en variëteiten van de intertexta-groep zijn aangegeven in Fig. 1. De planten groeien in een relatief klein gebied (zeker in verhouding tot de overige 3 Matucana-groepen) in de stroomdalen van de Rio Marañon en zijn zijrivier de Rio Crisnejas en directe omgeving. Ook in dit opzicht staat de intertexta-groep dicht bij de paucicostata-groep.

Door de betrekkelijk geringe hoogte waarop de planten in de natuur groeien, moeten ze bij voorkeur op dezelfde wijze worden gekweekt als de soorten van de paucicostata-groep, dus 's zomers warm en 's winters liever niet onder de 5 °C. Van de soorten van de intertexta-groep heeft *M. intertexta* het grootste verspreidingsgebied. Als men de bus neemt van Cajamarca naar Cajabamba, kan men planten van deze soort een groot deel van de route langs de weg zien staan. Of het areaal van de var. *intertexta* zich nog verder naar het noorden uitstrekt tot aan de groeiplaatsen van de variëteit *celendinensis*, is niet bekend. Het is echter wel waarschijnlijk.

De vormen van *M. myriacantha* volgen het stroomgebied van de Rio Marañon, zoals ook de soorten van de paucicostata-groep dat doen. *M. myriacantha* komt voor in de departementen Amazonas, Cajamarca en La Libertad ongeveer tussen Balsas en Aricapampa, echter niet samen met de soorten van de paucicostata-groep, die in het algemeen dicht bij de rivier groeien. Alfred Lau vermeldt in zijn serie artikelen "South American Cactus

Log" in het Amerikaanse tijdschrift "Cactus and Succulent Journal US" 1978 4 vindplaatsen: Balsas (Lau 103), Huagal (Lau 103a), Crisnejas (Lau 173) en Aricapampa (Lau 224). Laatstgenoemde lijkt identiek aan Ritters *M. purpureoalba*. De planten zijn niet of nauwelijks van elkaar te onderscheiden (zie de afbeeldingen in genoemd artikel van Lau op blz. 71 en 127) en moeten wat ons betreft worden opgevat als ecotypen.

M. huagalensis is, zoals de naam al zegt, afkomstig van Huagal, ten noorden van de plaats waar de Rio Crisnejas in de Rio Marañon uitmondt. Vermoedelijk is deze plant slechts van één vindplaats bekend.

Determinatiesleutel voor de soorten en variëteiten van de intertexta-groep.

1	a	Ribben 14-25; bedoornig relatief open, 9-24 doren per areool	2
	b	Ribben 30-40; bedoornig relatief dicht, 30-50 dorens per areool	<i>myriacantha</i>
2	a	Bloem wit tot rose; ribben met onduidelijke tuberkels	<i>huagalensis</i>
	b	Bloem oranje tot rood; ribben met duidelijke tuberkels	3
3	a	Bloem goudkleurig tot oranjerood, langer dan 75 mm	intertexta var. <i>intertexta</i>
	b	Bloem vuurrood, korter dan 75 mm	intertexta var. <i>celendinensis</i>

(wordt vervolgd)

* *
*

De Sonora-woestijn (II)

FRANK VANDENBROECK

De "desierto central"

Het zogenaamde centrale woestijngebied of de "desierto central" situeert zich op de berggruggegraat van het schiereiland tussen Rosario in het noorden en Guerrero Negro in het zuiden. De hoogte van de bergketen schommelt hier zowat tussen 1200 en 1700 m. Het is, alhoewel zulke uitspraken altijd subjectief blijven, het aantrekkelijkste gebied van het schiereiland voor wat de vegetatie betreft. Van verschillende zijden zijn reeds voorstellen gedaan om het gebied tot nationaal park te verklaren. Het landschap wordt gedomineerd door grotere planten zoals de "cardón" (hier *Pachycereus pringlei*), de "cirio" (*Idria columnaris*) of zoals de Amerikanen hem noemen de "boojum tree", de olifantsboom (*Pachycormus discolor*), de "datillo" (*Yucca valida*), agave, ocotillo (*Fouquieria* sp.), de toncactus (hier *Ferocactus gracilis*) en de senita-cactus (*Lophocereus schottii*).

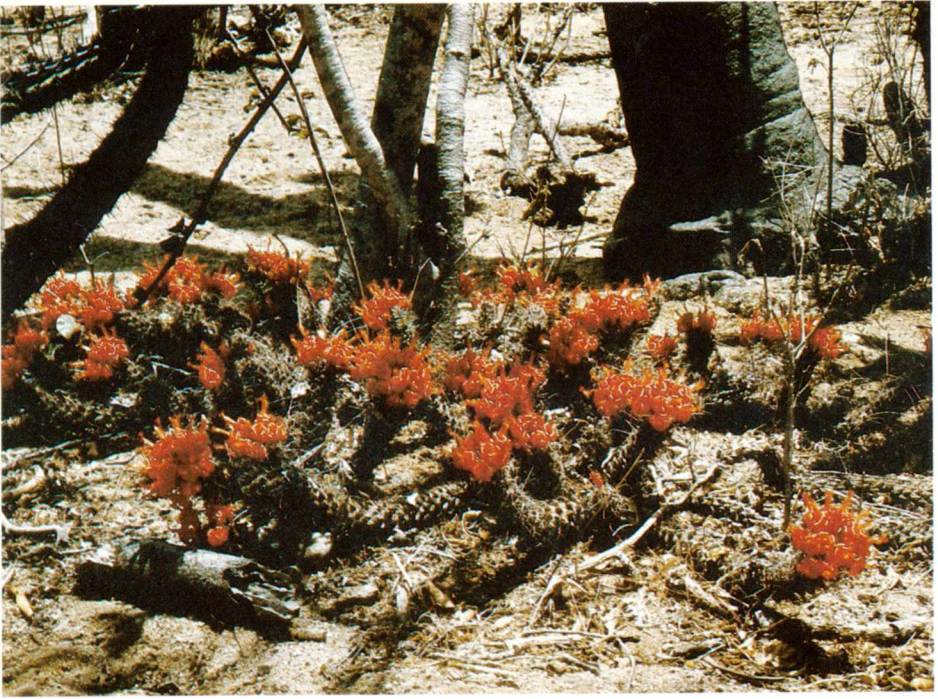
Op enkele hoogvlaktes van de "desierto central" (bijvoorbeeld bij Punta Prieta) treft men indrukwekkend dichte gemengde bestanden aan van voornoemde planten. Het woord succulentenbossen is hier niet ongepast. In meer rot-sige zones zoals rond Catavina is de vegetatie opener en tekenen de silhouetten van de afzonderlijke planten zich prachtig af tegen de grillige achtergrond van het landschap.

Pachycereus pringlei behoort tot de grootste en indrukwekkendste zuilcactussen. Alle species van het genus *Pachycereus* (letterlijke betekenis: "dikke kaars") zijn trouwens zwaar van kaliber. De soort *P. pringlei* hoort thuis in het zuiden van het gebied van de "desierto central" tot ongeveer bij San Ignacio.

Ten zuiden van dit stadje maakt hij plaats voor een soortgenoot, *P. calvus*. De volksmond maakt hier geen onderscheid en spreekt eveneens van "cardón". Typisch voor *P. pringlei* is de vorming van een korte (tot 1,5 m) stam van waaruit de plant zich gaat vertakken in parallel recht opgaande zuilen die tot 7 m hoog opgroeien. Zoals reeds gezegd doen ze hun geslachtsnaam "Pachycereus" eer aan: de afzonderlijke zuilen bereiken gemakkelijk een doorsnee van 50 cm. Om zich staande te houden vormen deze reuzen een enorm vertakt wortelstelsel en een verhoude stam. Oudere planten zijn gemakkelijk tweehonderd jaar. Zeer opvallend is het grote verschil tussen de juveniele en de adulte planten, zodanig zelfs dat indien men niet enigszins is ingewijd, men de planten voor twee aparte species houdt. Jonge planten hebben een eerder grijsblauwe epidermis met een korte krachtige zwartgrijze bedoorning. Zo kent men ze in cultuur. Volwassen planten verliezen hun bedoorning nagenoeg volledig en krijgen een helgroene epidermis. Zeer opvallend zijn de vruchten: zoals bij alle *Pachycereus*-soorten zijn het bruingele, dicht bedoornde bollen ter grootte van een tennisbal die zich in dichte groepen zijdelings aan de zuilen ontwikkelen. Zoals reeds vermeld vormen de planten in sommige gedeelten van de "desierto central" gave dichte bestanden.

De meest bizarre verschijning van de Sonora-woestijn is ongetwijfeld *Idria columnaris*. De plant behoort tot de familie der Fouquieriaceae en is een typische stamsucculent. De Spaanse naam "cirio" (kaars) duidt op de lange, slanke, bijna in een punt uitlopende kaarsvorm van de planten. In feite zijn ze het best te beschrijven als lange omgekeerd in de grond gestoken wortels, vooral ook omdat zich vanuit de stam horizontale korte doornige takken ontwikkelen. De glanzende, grijswitte schors van de stam weerkaatst zoveel mogelijk de hete zonnestralen. De planten kunnen een hoogte van 15 à 20 m bereiken en de meest grillige kronkelende groeivormen aannemen. Ze vertakken zich weinig. De Engelse naam "boojum tree" zou afgeleid zijn van het woord "boojum" met de betekenis van een monsterachtig mythisch wezen, ontleend aan een fantasieroman ("The Hunting of the Snark" door Lewis Carroll). Het verspreidingsgebied van *I. columnaris* is strikt beperkt tot de "desierto central" uitgezonderd een kleine kolonie op de kust van het vasteland (staat Sonora) nabij Puerto Libertad. De aanpassing van de planten aan hun omgeving bestaat er o.a. in dat ze tijdens droogteperiodes voortdurend bladloos staan doch telkens na enige neerslag van betekenis zeer snel kleine blaadjes vormen die dan weer verdorren als verder vocht uitblijft. De bloei heeft plaats op de top van de plant in de vorm van een sierlijk tuiltje crème-witte bloempjes.

De ocotillo of *Fouquieria splendens* vertoont een gelijkaardig gedrag. Ook deze plant kan zeer vlug blad produceren en even vlug weer afstoten. Er komen enkele soorten ocotillo voor waarvan *F. splendens*, die aan de uiteinden der takken met vuurrode bloemen bloeit, de meest bekende is. Ocotillo's vormen struiken met een tien à vijftiental takken die vanaf een nauwelijks zichtbare korte stam uitwaaiierend opgroeien. Verdere zijtakken worden nauwelijks of niet gevormd. De takken zijn bezet met doornen. *Fouquieria* kan in feite niet ingedeeld worden bij de succulenten daar de plant geen water opslaat in zijn vezels. Hij kan wel als een typische xerofytische struik beschouwd worden die het verdampingsproces in periodes van droogte kan beperken door het kleine oppervlak van zijn blad, het snel afwerpen van dit blad en de ondoorlatende epidermis van de takken. *Fouquieria* heeft een groot verspreidingsgebied dat de grenzen van de Sonora-woestijn ver overschrijdt. Zo komt zij ook veelvuldig voor in het gebied van de meer oostelijk gelegen Chihuahua-woestijn.

Cochemiea poselgeri in het doornbosgebied ten zuiden van La Paz.

Links: *Cochemiea poselgeri*, een rosewitte vorm.

Onder: De typische groeiwijze van de "Creeping devil", *Machaerocereus eruca*.

De "toncactus" van de "desierto central" is *Ferocactus gracilis*, een, zoals zijn naam het trouwens uitdrukt, werkelijk sierlijke plant. De planten zijn opvallend in het veld door hun omvang en helrood gekleurde koppen, dit laatste vanwege de uitgesproken rode kleur van de bedoorning in de nieuwgroei en

de overwegend rood gekleurde bloemen in het bloeiseizoen. Het zijn de mid-dendoorns, waarvan er één breed, plat en gehaakt is, die intens rood zijn. In de bloemkleur zijn variaties waar te nemen gaande van oranje tot karmijn. De gele randen der bloembladen vallen nauwelijks op. *F. gracilis* is een veel voorkomende verschijning in het centrale woestijngebied van Baja California. Soms treft men de massabestanden aan op naar de zon gerichte, rotsachtige hellingen. De planten bereiken, alhoewel uitzonderlijk, een hoogte van twee meter. De leeftijd van de grootste exemplaren kan, hun groeiritme in acht nemend, op honderd jaar en meer geschat worden. De door Backeberg vermelde *F. tortulispinus* Gat. met als opgegeven groeiplaats Laguna Seca Chapala is waarschijnlijk slechts een vorm van *Ferocactus gracilis*, daar de midden-doornen van deze soort, afhankelijk van de standplaats, lang en gedraaid kunnen uitgroeien.

De olifantsboom of *Pachycormus discolor* vertoont ongetwijfeld een even grillig gevormd uiterlijk als de reeds beschreven "cirio" doch is in tegenstelling tot deze laatste veel plomper en gedrongener. Om het contrast in verschijning tussen deze twee merkwaardige vertegenwoordigers der Fouquieriaceae aan te duiden heeft men trouwens wel eens de naam "giraffeboom" voor de cirio tegenover olifantsboom geplaatst. *Pachycormus discolor* is een grotesk grillig groeiende plant met een onevenwichtig dikke stam die abrupt overgaat in kronkelige dunne takken. De plant is een uitgesproken stamsucculent. In zijn bloeiseizoen (midzomer) is de boom overdekt met trossen rosekleurige bloempjes en schenkt hij bepaalde gedeelten van de woestijn een schitterende aanblik. Een in het oog springend kenmerk van *P. discolor* is tevens zijn glanzende, zilverig witte, soms ietwat afbladderende schors. De opvallend xeromorfe structuur van de plant wijst op haar aanpassing aan de droogte.

De "senita cactus" of *Lophocereus schottii* is een cactussoort die vanwege haar langere zachte witgrijze bedoorning de volksfantasie doet denken aan een "grijsaard" ("senita" betekent in het Spaans "oudje"). Bij *Lophocereus schottii* zit het "seniele" vooral in de bij volwassen planten dichte witte baardvormige bedoorning aan de kop van de zuilen. De planten vertakken zich vanaf de grond en vormen een zestal zuilen waarvan sommige een hoogte bereiken van twee meter. Het is een bizarre plant die zeer taai moet zijn daar ze ook in gebieden te vinden is waar door extreme dorheid andere cactussen niet meer kunnen leven.

Voor genoemde grotere planten vertegenwoordigen echter slechts ongeveer 20% van de totale vegetatie. De overige plantengroei bestaat hoofdzakelijk uit droogtestruiken, zoals b.v. de talrijk voorkomende creosootstruik, eenjarige en kleinere succulenten, die echter het landschap in veel mindere mate karakteriseren. Onder de kleinere cactussen kunnen de haakdoornige *Mammillaria's* worden vermeld. In sommige zones komen deze planten zeer talrijk voor, vaak groeiend in de beschutting van struikgewas. Ze vormen meestal kleine groepen. Aangaande het aantal soorten en de verspreiding ervan verschenen in dit tijdschrift reeds verscheidene artikelen. Wanneer men de planten in het veld beschouwt, ontkomt men niet aan de indruk dat het zoeken naar en het vastleggen van enige systematiek in deze plantengroep een uiterst moeilijke zaak is, vooral omdat de planten een groot verspreidingsgebied hebben, binnen de populaties een zekere variatiebreedte bestaat en allerlei overgangsvormen aanwezig zijn. Vermoedelijk heeft men voor deze planten te veel soorten onderscheiden en te veel namen gepubliceerd.

Notocactus ottonis (Lehm.) Berg.

PETER MANSFELD

Deze weinig eisende en vooral dankbare plant is in 't bijzonder beginners aan te bevelen. Notocactussen hebben in 't algemeen grote gele bloemen met meestal een rode stempel. De bloemen onttrekken vaak het gehele plantelichaam aan 't oog.

De hier opgevoerde soort *N. ottonis* heeft zijdeglanzende, gele, tot 6 cm breed worden-de bloemen. Het lichaam is afgeplat volvormig, niet groter dan 11 cm in doorsnede, en bezit een krachtig groene kleur. Op de 8 tot 12 ribben zitten de areolen met op elke areool 10 tot 18 naaldvormige randdorens en 1 tot 4 middendorens. Het enorme verspreidingsgebied van de soort, een gebied dat zich uitstrekt over Zuid-Brazilië, Uruguay, Noord-Argentinië en Oost-Paraguay verklaart enigszins de geweldige

variabiliteit. Vele, al dan niet terecht officieel beschreven, plaatselijke variëteiten onderscheiden zich door het aantal en de vorm van de ribben, de bloemgrootte en de bedoorning.

Eén variëteit(?) valt bijzonder op. Het is de door Dr. Bohumil Schütz beschreven oranjerood-bloeiende *N. ottonis* var. *vencluianus*. Hier past waarschijnlijk beter de status van cultivar, te meer omdat "vencluianus" halfsteriel is. Zaad kan men alleen verkrijgen door bestuiving met pollen van andere *ottonis*-planten. Zelf leveren deze planten geen stuifmeel. De nakomelingen geven zonder uitzondering weer planten met oranjerode bloemen. *N. ottonis* en zijn variëteiten zijn, uitgezonderd de "vencluianus", zelffertil (= te bevruchten met zijn eigen stuifmeel).

Alle Noto's, waarbij in de ruimste opvatting ook *Brasilicactus*, *Brasiliparodia*, *Eriocactus* en *Wigginsia* (*Malacocarpus*) zijn inbegrepen, groeien goed in normale cactusaarde waaraan tenminste 30% grove steenslag is toegevoegd.

In de zomer matig gieten, veel zon en veel frisse lucht. Ze laten zich gemakkelijk uit zaad kweken, terwijl de meeste planten overvloedig spruiten (bekijkt u eens hoe deze planten spruiten, het is de moeite waard). Overwintering licht, koel en droog.

BOEKBESPREKING

"Checklist of Brachystelma, Ceropogia, Riocreuxia and the Stapelieae", C. Boele, A.C.J. Kroesen en F.K.A. Noltee. Burgess Hill. Prijs £ 6.50, alleen te bestellen bij Southern Reprographics, 11 Wingle Tye Road, Burgess Hill, W. Sussex, RH 15 9HR England.

"Sinds de publicatie van White en Sloane's monumentale werk over de Stapelieae (1937) en Hubers monografie van Ceropogia (1957) zijn alweer enkele decennia verlopen. In deze periode zijn vele nieuwe soorten beschreven en enkele taxonomische veranderingen doorgevoerd. In 1977 werd door Plowes een checklist gepubliceerd die inmiddels ook al weer verouderd is. Walkers Brachystelma-lijst (1982) moet uitgebreid worden met een nieuwe soort...."

Zo begint, in het Nederlands vertaald, de inleiding van de nieuwe 185 pagina's omvattende Checklist, samengesteld door Kees Boele, Albert Kroesen en Frans Noltee. De Checklist geeft alle nu geldende namen voor *Brachystelma*, *Ceropogia*, *Riocreuxia* en de 38 *Stapelieae*-geslachten. Ook alle andere namen en hybriden die gepubliceerd zijn na White en Sloane, Huber en Walker zijn opgenomen. Elk geslacht bestaat op deze manier uit een lijst van geldige namen en synoniemen, indien nodig aangevuld met een lijstje "overige namen" en een genummerde literatuurlijst. Het laatste is uiterst belangrijk want het is niet alleen een soortenlijst maar het geeft ook per soort alle relevante literatuur, aangevuld met informatie over de verspreiding en gepubliceerde verspreidingskaartjes, tekeningen en foto's. De schrijvers van de checklist zullen proberen alle nieuw verschijnende informatie om de twee jaar in een supplement te publiceren.

K. Harold, vertaling C. Boele

Mammillaria - A colour supplement door John Pilbeam met foto's van Bill Weightman. Deze serie werd sinds 1981 uitgegeven en is een supplement op het boek van Pilbeam, *Mammillaria - A Collector's Guide*. Elke set bestaat uit 8 kleurenplaten in formaat A5. De serie is thans compleet en als volgt verkrijgbaar:

1. per 4 sets (32 afbeeldingen): set 1-4 (£ 5), 5-8 (£ 7), 9-12 (£ 7), 13-16 (£ 7.50), 17-20 (£ 7.50), 21-24 (£ 8), 25-28 (£ 8), 29-32 (£ 9) en 33-37 (34 afb., £ 9).
2. de complete serie, prijs £ 60.
3. de complete serie, ingebonden als een supplement bij het boek, in rode of blauwe stoffen kaft, prijs £ 75.

Te bestellen bij John Pilbeam, 51 Chelsfield Lane, Orpington, Kent BR5 4HG, Engeland door overmaking van het bedrag op gironummer 34 209 3606 onder vermelding van het gewenste. Denk bij bankoverschrijving of cheques om additionele kosten.

Het eerste Nederlandse epiphytische Cactusboek door Frank Süplie, eigen uitgave, 37 pagina's, 20 pentekeningen, formaat A4, in ringband, prijs f 17,—.

De auteur heeft getracht een overzicht te geven van de geslachten van epifytisch groeiende cactussen. Hij geeft een korte inleiding op een geslacht gevolgd door de bespreking van één of meer soorten. Van een aantal is door middel van een fraaie pentekening de bloem afgebeeld.

In zijn inleiding behandelt de auteur vooral de verzorging van deze planten, een gedeelte dat naar mijn mening nóg uitgebreider had gemogen. Het boekje is een aardige kennismaking met deze groep van cactussen.

De verzorging van de uitgave is goed; de auteur had wel de moeite moeten nemen zijn tekst te laten controleren op taal- en typefouten.

Het boek is te bestellen door overmaking van f 22,— (dat is incl. verzendkosten) op giro 889563 t.n.v. F. Süplie, Roermond, onder vermelding van de titel.

Ludwig Bercht

TIJDSCHRIFTEN

Leuchtenbergia, jaargang 7 (1986)

Nr. 1 Het artikel over het geslacht *Rebutia* beleeft zijn 12e aflevering. Heyselberghs bespreekt het zelf maken van potgrond. *Sedum stahlii* wordt behandeld door Liekens. Bestuiven en bestuiving is het onderwerp van een artikel van Verelst. Dams gaat in op de classificatie van *Mammillaria*'s.

Nr. 2 Gestart wordt met een artikel over het geslacht *Gymnocalycium*. Van verschillende geslachten wordt opgesomd of ze zelfsteriele soorten bevatten of alleen zelfsteriele; *Notocactus* wordt onder de zelfsteriele gerangschikt(!). Gruwez bespreekt *Lithops archerae*, *L. aucampiae*, *L. bella*, *L. bromfieldii* en *L. comptonii*. Heyselberghs geeft tips voor de lente.

Nr. 3 Gruwez wijdt een artikel aan *lidcactussen*. Veel aandacht en ruimte is gegeven aan het Wereldnatuurfonds België. Hofkens verschaft informatie over Nationale parken in de USA. Gruwez bespreekt *Pyrrhocactus bulbocalyx*.

Nr. 4 *Jatropha podagrica* is het onderwerp van het artikel van Gruwez. WWF-Vlaanderen breekt een lans voor natuurbehoud in eigen land. Hofkens bespreekt de zaadserie I en II uit de Buxbaumse indeling van het geslacht *Gymnocalycium*.

Nr. 5 Hofkens vertelt iets over *Turbinicarpus*. Gruwez wijdt een uitgebreid artikel aan de voeding van onze planten. Beschrijving van *Lithops deboerii*. De soorten uit de zaadserie III, IV en V der *Gymnocalyciums* worden gegeven. Janssen gaat in op de geslachtelijke voortplanting bij planten.

Nr. 6 Dit nummer opent met een beschrijving van *Matucana myriacantha*. Gruwez wijdt een uitgebreid artikel aan vele zaken rond *Dorstenia*. Dezelfde auteur gaat in op weefselkweek, het hoe en wat. Tot slot worden de kenmerken van twee series uit het geslacht *Gymnocalycium* gegeven.

Nr. 7-8 Liekens stelt *Mammillaria wolfii* voor. De Van Donkelaars geven een algemeen overzicht van de *Mesembryanthemaceae*. In een artikel over *Dendrobium* wordt het hoe en wat van deze epifytische planten uiteengezet. Janssen vervolgt zijn artikel over het liefdeleven van planten.

Nr. 9 Onder de titel *Rebutia/Mediolobivia* verschijnt de eerste aflevering over de indeling van Rebutia-achtigen (het is waarschijnlijk een vertaling van een artikel van Donald en Brederoo). Een volgend artikel handelt over *Boophone disticha*, een bol met een wonderlijke bloei. Janssen vervolgt zijn artikel over het liefdeleven van onze planten. Hofkens geeft de kenmerken van weer 3 series van het geslacht *Gymnocalycium*.

Nr. 10 Liekens opent met een stukje over *Mammillaria schwarzii*. Uit de serie over de *Gymnocalyciums* is thans de Pflanziana-groep aan de beurt. De Laet gaat in op de luchtvochtigheid in de kas. Gruwez vervolgt zijn beschouwingen over *Rebutia/Mediolobivia*. Beukelaers belicht het nut van de microscoop in onze hobby. Gestart wordt met een artikel over de Plantentuin van Amsterdam (de eerste aflevering gaat over de voorgeschiedenis).

Nr. 11 Liekens opent het nummer met een verhandeling over *Neobesseya missouriensis*. Gruwez gaat in op de cultuur van succulenten in huis en geeft een groot aantal soorten die daarvoor geschikt zijn, te zamen met korte cultuurtips. Het artikel over de Hortus van Amsterdam wordt afgerond.

Nr. 12 Hofkens stelt *Notocactus uebelmannianus* voor. Gruwez gaat in op licht, onontbeerlijk voor onze planten, zowel natuurlijk als kunstmatig. Hofkens besluit zijn artikelenreeks over het geslacht *Gymnocalycium*. Het artikel over het "liefdeleven van onze planten" wordt besloten.

Cactacea brugensis, jaargang 8 (1986)

Nr. 1 Neirinck bespreekt *Discocactus horstii* en *Mammillaria microcarpa*. De tekst van de lezing van Rushford, gehouden op de ELK 1985, over *Pediocactussen* en *Sclerocactussen* is afgedrukt.

Nr. 2 Neirinck bespreekt *Ariocarpus agavoides* alsook *Welwitschia mirabilis*. Lanssens verhaalt over zijn bezoek aan het eiland Cerralbo. Ziekten en plagen bij het kweken van cactussen stelt Lanssens aan de orde.

Nr. 3 Lanssens stelt *Mammillaria humboldtii* en *M. elongata* voor. Lau is in zijn dagboek in de omgeving van Cuzco.

Nr. 4 Neirinck behandelt *Astrophytum myriostigma* en *Wilcoxia schmollii*. Lau is aangekomen bij Nazca.

Nr. 5 Een in memoriam Marc Jacobs. Lanssens bespreekt *Mammillaria melaleuca* en *Echinocereus triglochidiatus*.

Nr. 6 Van Donkelaar geeft enige informatie over *Dischidia's*. De plantbesprekingen zijn deze keer gewijd aan *Stapelia flavirostris* en *Mammillaria barbata*.

Nr. 7-8 Neirinck bespreekt *Cleistocactus flavescens* en *Pseudolobivia kermesina*.

Nr. 9 Enige aandacht wordt geschonken aan *Viscum minimum*, een parasiet voorkomend op *Euphorbia polygona* en *V. album*. Neirinck bespreekt *Astrophytum ornatum* en *Encephalocarpus strobiliformis*. Lau is in zijn dagboek aangekomen op de groeiplaatsen van *Islaya's*.

Nr. 10 *Melocactus deinacanthus* en *Submatucana myriacantha* zijn de onderwerpen voor Neirinck. Lau is in zijn cactusdagboek in de omgeving van Chala en Conveto.

Nr. 11 Neirinck bespreekt *Gymnocalycium tillianum* en *Sulcorebutia swobodae*. Lau's dagboek krijgt een vervolg.

Nr. 12 Neirinck stelt *Sulcorebutia taratensis* var. *minima* en *Lobivia culpinensis* voor.

INHOUD

Phyllo-sofie - P. van Veen	50
Caralluma cicatricosa - F. Nolte	51
Crassula 'Springtime' - W. Sterk	56
Thelecephala napina - S. Kooij	57
Een andere visie op de Mammillaria-serie Ancistracanthae - J.J. de Morree	59
Het geslacht Matucana (XIV) - R. Bregman, A. Meerstadt, P. Melis en A. Pullen	63
De Sonora-woestijn (II) - F. Vandenbroeck	66
Notocactus ottonis - P. Mansfeld	70
Boekbesprekingen en tijdschriften - K. Harold en L. Barcht	71